

Čebelji vosek za
satnice – odpravljanje
ostankov akaricidov
in ponaredkov

- Razglasitev svetovnega dneva čebel še pred koncem leta 2017
- Preverjanje odpada varoj po zimskem zatiranju
- Kranjske čebele iz Gorenjske na prvi čebelarski šoli na Dunaju

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
 ☎(05) 368 45 80, ☎(05) 368 45 81
 GSM 051 614 683

www.kipgo.net; kipgob@gmail.com

PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA

☎(01) 729 61 30, GSM 051 352 952 e-mail: cebelarna.lukovica@gmail.com



Vsem čebelarjem in
 čebelarškam se ob
 koncu leta
 zahvaljujemo za
 zaupanje.



Želimo vam lepe božične
 praznike ter veselo, zdravo in
 medeno leto 2018!

PANJI
 -OPREMA ZA PANJE
 -SATNICE
 -ZAŠČITNA OPREMA
 -OSTALI ČEBELARSKI PRIPOMOČKI
 -OPREMA IN PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV
 -TOČILA
 -CEBILA
 -OPREMA ZA SEGREVANJE MEDU
 -OPREMA ZA POLNJENJE MEDU
 -EMBALAŽA

IZPARILNIK ZA OKSALNO KISILO
 12 in 230V
MIKLAVŽEVA AKCIJA NA IZPARILNIKE 230V OD 1.-6.12.2017
DARILO: POLMASKA IN FILTRI

IZDELUJEMO:
 -PRAŠILČKE: 3S, 4S, 5S, 7S
 -PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S
 -PANJE AŽ 3E 9S, 10S, po naročilu 11S
 -PANJI AŽ KOZINC 11+3

PARNI TOPILNIKI VOŠČIN, SONČNI TOPILNIKI LEŠENI IN IZ NERJAVEČEGA MATERIALA ZA 1 ALI 2 SATA, PRESE ZA VOŠČINE

TOPLLOTNE OMARE ZA SEGREVANJE MEDU IN SUŠENJE CVETNEGA PRAHU
 TOPLLOTNE KOMORE NA KOLESIH

IZOLACIJSKA PENA ZA AŽ PANJE
 NAROČENO POŠLJEMO TUDI PO POŠTI!

ZABOJNIKI ZA PREVOZ AŽ IN LR PANJEV

EMBALAŽA ZA MED:
 -STEKLENA
 -PLASTIČNA
 -KARTONSKA
 -POKROVČKI

NALEPKE ZA MED, CVETNI PRAH, MEDENE PIJAČE IN PRELEPKE od 0,28 EUR/POLA

URNIK	
BATUJE	PE LUKOVICA
pon-pet 8.00-11.30 12.30-16.00 sob. ZAPRTO	pon-pet 9.00-13.00 13.30-17.00 sob. ZAPRTO

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR



Streliška 150, Maribor
 Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas:
 od ponedeljka do petka od 8.30 do 17. ure
 sobota: od 8. do 13. ure.

GSM: 051/348-426
 e-mail: jana.pp@amis.net
 www.cebelski-center.si



JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor



- Satniki AŽ-lipovi, rogljičeni
- Panji AŽ, LR
- Čebelarska oprema in drobní pribor
- Čebelje pogače



- Točila in posode za med
- Satne osnove AŽ, LR, Kirar



- Steklena in kartonska embalaža za med, propolis, medene pijače in ostale čebelje pridelke
- Darilni program

Naročeno blago vam lahko pošljemo s paketno pošto, pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!



Logar

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle.

DELOVNI ČAS TRGOVINE

PONEDELJEK - PETEK:
 09.00 - 12.00
 13.00 - 17.00

SOBOTA:
 V DECEMBRU ZAPRTO
 03.01. IN 04.01.2018 ZAPRTO



HONEYTHERM - SISTEM ZA TOPLJENJE IN FINO ČIŠČENJE MEDU



RAZLIČNI MODELI GRELCEV ZA SEGREVANJE MEDU



PESTRA PONUDBA MODELOV ZA VILVANJE SVEČ



ČRPALKA ZA MED



POLNILNA NAPRAVA ZA MED



TOPLLOTNA OMARA ZA DEKRISTALIZACIJO MEDU, NERJAVEČA



LOGAR TRADE D.O.O.
 POSLOVNA CONA A 41
 SI-4208 ŠENČUR

☎ 04 25 19 410
 ✉ info@logar-trade.si
 🌐 www.logar-trade.si

Naročeno vam lahko odpošljemo s paketno pošto.
 Pri gotovinskem nakupu čebelarske opreme nad 100,00 €, priznamo čebelarjem z veljavno čebelarsko izkaznico 4% popusta.



Drage čebelarke in čebelarji!

Letos mineva okroglih 70 let, odkar sem kot otrok prvič od blizu videl čebelnjak. Šumenje tisočih čebel in omamni vonj po medu, ki je vel iz lepo poslikanih panjev, sta me dobesečno začarala in kakšne pol ure sem samo strmel v do tedaj nepoznano lepoto. Ob tistem nebeškem prizoru je v meni dozorel trden sklep: tudi jaz bom imel čebele. Dolgih deset let sem moral čakati, da se mi je moja srčna želja končno uresničila. Vse poletne počitnice sem preživel v vasi Strahomer pod Krimom. Ko sem se leta 1957 kot običajno prvi dan po končani šoli s kolesom spet pripeljal na dvorišče kmetije, mi je srce zaigralo od veselja. Na velikem sadnem vrtu se je raztezala skoraj 100 metrov dolga, v skladanice zložena vrsta panjev, ki so jih bili pripeljali čebelarji iz Ljubljane in okolice. Tisto leto je zamedila hoja že okrog 20. junija, medenje pa je potem trajalo neprekinjeno ves julij, ves avgust in še polovico septembra. To je bila hojeva letina stoletja, kakršna se do danes še ni ponovila. Čebelarji so točili po trikrat do štirikrat in na koncu jim je že zmanjkovalo posod. Seveda so čebele tudi rojile. Po predhodnem dogovoru s čebelarji, da je lahko moj vsak roj, ki ga sam najdem in ogrebem, sem nekaj rojev vsadil v pripravljene prazne panje.

Sledila so leta neizmerne veselja, saj je bilo delo s čebelami prava poezija. Razmnoževal sem čebelje družine in širil svoje čebelarstvo, ki sem ga sčasoma preselil iz Ljubljane na posestvo svoje žene na Goriško. Akacija je medila skoraj vsako leto, in ker sem imel svoje stojšče v samem osrčju sestojev te medovite drevesne vrste, sem imel dobre donose. Po končani beri na akaciji sem peljal čebele na smrekovo ali hojevo pašo v Trnovski gozd ali pa v okolico Tolmina na lipo. Ta zadnja paša je bila ena najzanesljivejših, saj se v dvajsetih letih niti enkrat ni zgodilo, da bi pripeljal domov prazne panje. Slovenski čebelarji smo takrat pridelali več medu, kot je bila poraba na prebivalca naše republike. Na srečo smo imeli v Ljubljani trgovsko podjetje Medex, ki je po sprejemljivih cenah odkupovalo vse viške, tako da čebelarjem ni bilo treba skrbeti za prodajo in so se raje intenzivno posvečali tehniki čebelarjenja.

Potem je prišlo leto 1980, ko so se v Sloveniji pojavile varoje. Ker zlasti starejši čebelarji in začetniki niso bili pripravljeni na novi izziv, so se začeli mnogi čebelnjaki prazniti. V našem glasilu je prenehala tako imenovana panjska vojna med zagovorniki nakladnega panja in našega standardnega žnideršiča, vedno več pa se je pojavljalo raznih člankov o zatiranju varoj. Lastnih izkušenj nismo imeli, zato smo se ozirali po tujini, saj domača

veterinarska služba še ni bila tako organizirana, kot je danes. Spomnim se nekega našega veterinarja, ki mi je takrat rekel, da so čebelarji nenavadno iznajdljivi in vedno korak pred veterino.

Naslednji udarec smo doživeli leta 1991. Slovenija je postala samostojna in demokratična država, kar nas je kot državljane sicer zelo razveselilo, toda prevažanje čebel preko hrvaške meje ni bilo več dovoljeno. Nenadoma nismo pridelali dovolj medu za domače potrebe in začeli smo ga celo uvažati. Danes se dogaja, da trgovska podjetja v tuji lasti prodajajo med neznanega izvora po sumljivo nizkih cenah in tako marsikje konkurirajo domačim čebelarjem.

Tudi čebelje paše niso več tako zanesljive, kakor so bile pred desetletji. Veliko je za izpad pridelave medu krivo slabo vreme, za katerega ne vemo, ali ga pogojujejo podnebne spremembe ali pa je spremenjeno vreme samo del naravnih ciklusov.

V naslednjih nekaj letih lahko pričakujemo slovenski čebelarji invazijo še dveh novih, zelo nevarnih sovražnikov naših čebel: azijskega sršena in malega panjskega hrošča. Prvi se je od severozahoda Italije že precej približal Benetkam, drugi pa se počasi, a zanesljivo iz Kalabrije in Sicilije pomika proti severu države. V francoskih, španskih in tudi italijanskih čebelarskih glasilih prebiram alarmantne novice, kakšno škodo povzročajo azijski sršeni v čebelarstvih teh treh dežel. Vrstijo se obupni pozivi oblastem, naj nekaj ukrepejo in čebelarje zaščitijo, saj nekateri od tistih, ki jim je čebelarstvo poglaviti vir preživetja, opuščajo svoj poklic.

Iz vseh opisanih težav lahko sklepamo, da postaja čebela vedno bolj ogrožena živalska vrsta. Veseli nas, da bo v kratkem na pobudo Republike Slovenije Organizacija združenih narodov razglasila 20. maj za svetovni dan čebel in da je na vrsti že nova pobuda, da se čebelo razglasi za ogroženo vrsto. Če nam bo to uspelo doseči, lahko računamo na finančno pomoč iz okoljskih ukrepov v obliki podpor na vsak naseljeni čebelji panj. Tako se bomo čebelarji, ljubiteljski in poklicni, lažje zoperstavili starim in novim nevarnostim, ki ogrožajo obstoj čebel na zemlji.

Franc Šivic

KAZALO

UVODNIK

Franc Šivic 325

ZDRAVJE ČEBEL

Alenka Jurič, dr. vet. med.: Preverjanje odpada varoj po zimskem zdravljenju pri čebeljih družinah 328

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Mag. Andreja Kandolf Borovšak, Aleksander Mikuš in Tomaž Svete: Vosek, primeren za izdelavo satnic 329

Vlado Auguštin: Strokovna razprava o ponarejenosti čebeljega voska 330

Tanja Magdič: Označevanje stojnice in čebeljih pridelkov in izdelkov iz čebeljih pridelkov 331

Nataša Lilek: Označevanje medu glede na kraj pridelave 332

Dr. Susan Cobey in Stanislav Plut: Vtisi o kranjski čebeli z obiska v Sloveniji 333

Aleš Bozovičar: Merjenje in izračunavanje kubitnega indeksa pri čebelah 335

Prof. dr. Robert Brus: Izjemna medovita drevesa na Slovenskem (I. del) 336

Zasl. prof. dr. Andrej Šalehar: Kranjske čebele z Gorenjske na prvi čebelarški šoli na Dunaju? 337

Vlado Auguštin in Franc Šivic: Nekaj utrinkov s kongresa Apimondie 2017 v Carigradu 339

Marko Borko in Franc Šivic: Novice iz sveta 340

DELO ČEBELARJA

Jože Sever: Čebelarjeva opravila v decembru 341

IZ ČEBELARSKIH DRUŠTEV 343

OBVESTILA ČZS 346

OGLASI 352

V SPOMIN 355

INDEX

EDITORIAL

Franc Šivic 325

BEE'S HEALTH

Alenka Jurič, DVM: Checking varroa fall after winter treatment if bee colonies 328

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Andreja Kandolf Borovšak, MSc, Aleksander Mikuš and Tomaž Svete: Beeswax, suitable for production of comb foundations 329

Vlado Auguštin: Expert discussion on falsification of beeswax 330

Tanja Magdič: Marking stands and labelling bee products 331

Nataša Lilek: Honey labelling according to the place of production 332

Susan Cobey, DSc and Stanislav Plut: Impressions of the Carniolan bee from a visit to Slovenia 333

Aleš Bozovičar: Measurement and calculation of cubital index of bees 335

Prof Robert Brus, DSc: Exceptional nectariferous trees in Slovenia (part I) 336

Prof emer dr. Andrej Šalehar, DSc: Carniolan bees from Gorenjska at the first beekeeping school in Vienna? 337

Vlado Auguštin and Franc Šivic: Some impressions from the Apimondia Congress 2017 in Constantinople 339

Marko Borko and Franc Šivic: World news 340

BEEKEEPER'S WORK

Jože Sever: Beekeeper's tasks in December 341

FROM BEEKEEPERS' ASSOCIATIONS 343

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA 346

ADS 352

IN MEMORIAM 355

PODATKI ZA STIK ČEBELARSKO ZVEZO SLOVENIJE:

Predsednik ČZS: Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si

Vodja služb ČZS: Lidija Senič, vodja služb ČZS: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si

Priznana rejška organizacija: Peter Kozmus, strokovni vodja PRO: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si

Opazovalno-napovedovalna služba: Jure Justinek, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, jure.justinek@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://ecelebar.czs.si/User/Login?returnUrl=/

Svetovalci specialisti za tehnologijo čebelarjenja:

Vlado Auguštin: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si

Aleš Bozovičar: 01/729 61 12, 030/604 015, ales.bozovicar@czs.si

Svetovalci specialisti za ekonomiko

Tanja Magdič: 01/729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si

Nataša Klemenčič Štrukelj: 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si

Svetovalci specialisti za zagotavljanje varne hrane

Andreja Kandolf Borovšak: 01/729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si

Nataša Lilek: 01/729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si

Tomaž Samec: 01/729 61 18, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si

Uredništvo: Marko Borko, vodja izobraževanja in usposabljanja: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskecelebar.php

Razglasitev svetovnega dneva čebel in sprejem pri predsedniku Republike Slovenije

Kot veste, si Slovenija dobra tri leta prizadeva za razglasitev svetovnega dneva čebel. Obeta se, da bo ta **sredi decembra** sprejet na plenarnem zasedanju Generalne skupščine OZN v New Yorku. V času od rojstva ideje do danes je bilo potrebne mnogo angažiranosti tako s strani Čebelarske zveze Slovenije kot tudi Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS ter drugih političnih in nepolitičnih deležnikov. V dogovoru s predsednikom Republike Slovenije, g. Borutom Pahorjem, bo ta sprejel delegacijo, ki se bo udeležila generalne skupščine OZN, po vrnitvi iz New Yorka. Točen datum sprejema v predsedniški palači še ni znan. Dogodka se boste po predhodni najavi lahko udeležili tudi vi. ČZS bo pred tem organizirala tudi sprejem delegacije na samem Letališču Jožeta Pučnika Ljubljana. Predlagamo, da se udeležite obeh dogodkov in tako izkažete zahvalo za vsa prizadevanja in čast, da smo Slovenci zares narod naprednih čebelarjev. Veseli bomo, če boste dogodka pospremili tudi s praporom svojega društva. **Najavo na posamezen dogodek ali oba sprejema po e-pošti ga. Barbara Dimc, barbara.dimc@czs.si. Ko bomo izvedeli za točna termina obeh dogodkov, bomo prijavljene obvestili po e-pošti in informacijo objavili na spletni strani ČZS.**

Lidija Senič, vodja služb ČZS,
in Marko Alauf, podpredsednik ČZS

Darilo z vrednostjo

*Knjiga, **Brez čebel ne bo življenja** (No bees, No life) je na svetovnem čebelarstem ocenjevanju knjig u Turčiji osvojila srebrno medaljo!*

Naročila: nobeesnolife@gmail.com, 040/431 930

Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Matej Mandelj, tajnik: 041/337 854, matej.mandelj@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si,

Zlatica Kovačević, administrativna delavka: 01/729 61 24, 030/604 009, zlatica.kovacevic@czs.si

Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika (vsak prvi delovni četrtek v mesecu med 15. in 18. uro):

01/729 61 11, cebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php

Ohranimo čebele: www.oхранimo-cebele.si

Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php

Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php

Uradne ure JSSČ:

• Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica (v Čebelarstem centru Slovenije): ponedeljek od 10.00 do 14.00, četrtek od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

• Mestni trg 4, 8330 Metlika: ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

• Rožna dolina 50/a, 4248 Lesce (v Čebelarstem razvojno-zobraževalnem centru): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

• Dobrna 1a, 3204 Dobrna (v Kulturnem domu Dobrna): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

• Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota (na sedežu Kmetijsko gozdarskega zavoda Murska Sobota): **ponedeljek, 18. decembra, od 10.00 do 14.00.**

• Streliška ulica 150, 2000 Maribor (v Čebelarstem centru Maribor): **petki v decembru - 1., 8., 15. in 22. od 8.00 do 10.00.**

Čebelarstva zveza
Slovenije želi vsem
čebelarkam in
čebelarjem
vesele božične
praznike in ponosen
vstop v praznično
leto 2018!



Medena potica za božič

Prve slovenske potice so bile sadne, z nadevom iz stolčenega suhega sadja in medu. Suho sadje za potice so na peči ali v peči posušili in nato v možnarjih ali v mlinskih stopah stolkli v moko. Sladkali so z medom, ki je bil stoletja edino sladilo. Poleg sadja so kot nadev uporabljali še orehe, lešnike, bučne peške in pehtran. Rozine so na kmete prišle zelo pozno. Nadev je bil lahko tudi slan. Potico je v pisnih virih prvi omenil Janez Vajkard Valvazor, in sicer v Slavi vojvodine Kranjske. Iz opisa je razvidno, da je bila prva potica nadevana z orehi in medom, ponekod s skuto. Včasih so jih zvijali na poseben način. Testo so razvaljali v obliki kroga in ga po vsej površini namazali z nadevom. V sredini so zarezali križ, katerega kraki so bili dolgi 12 cm. Potico so začeli zvijati iz sredine proti zunanjemu robu, vsak trikotnik zase. Nastal je dolg tanek zvitek, ki so ga prerezali in polagali v model v obliki kače, zvitek na zvitek. Potica je na toplem vzhajala, nato pa se je pekla v krušni peči. Že od nekdaj so jo povezovali z božičem.



Foto: mag. Urška Intihar

SESTAVINE

Kvašeno testo: 500 g pšenične bele moke, 70 g sladkorja, 30 g kvasa, 60 g masla, 4–5 jajčnih rumenjakov, 2–3 dl mlačnega mleka, ščepec soli, 1 jušna žlica sladkorja, 1 jušna žlica tekočega medu. **Medeno-orehov nadev:** 150 g tekočega medu, 600 g mletih orehov, 1–2 dl mlačnega mleka, 2 jajci, ščepec mletega cimeta, ščepec mletih klinčkov, ščepec stolčenih nageljnovih žbic, vaniljev sladkor, naribana limonina lupina, ½ dl ruma za aromo. **Premaz:** mleko in jajce.

PRIPRAVA

Testo: Moki, ki smo jo hranili na sobni temperaturi, dodamo rumenjake, sladkor, stopljen med in rum. Mleko segrejemo in raztopimo maslo. Dodamo mešanico soli, mleka in kvasa. Zmešamo srednje gosto testo, ga zgnetemo, pokrijemo in pustimo vzhajati čez noč. **Nadev:** Med zelo počasi stopimo v vodni kopeli. Ko je stopljen, ga odstavimo, primešamo maslo in približno polovico mletih orehov (ki jih lahko nadomestimo s piškotnimi ali kruhovimi drobtinami). Vse skupaj zalijemo z mlekom. Na koncu dodamo še začimbe in jajci. **Priprava na peko:** Tradicionalno se je potico peklo v okroglih lončenih modelih. Dolžino razvaljanega testa določimo tako, da izmerimo premer modela in pomnožimo z dva. Testo, ki je počivalo čez noč, zjutraj še enkrat premesimo, tanko razvaljamo, nanj namažemo medeni nadev in potresemo s preostankom mletih orehov. Testo tesno zvijemo, položimo v namaščen modelček in ga postavimo na toplo, da še enkrat vzhaja. Medena potica je težja in vzhaja počasneje. Pred peko kolač premažemo z zmesjo mleka in jajc. Pečemo v pečici, ogreti na 175 °C, pribl. 45 min.

Svoj recept pošljite na e-naslov: natasa.strukelj@czs.si

Avtorica recepta: mag. Urška Intihar

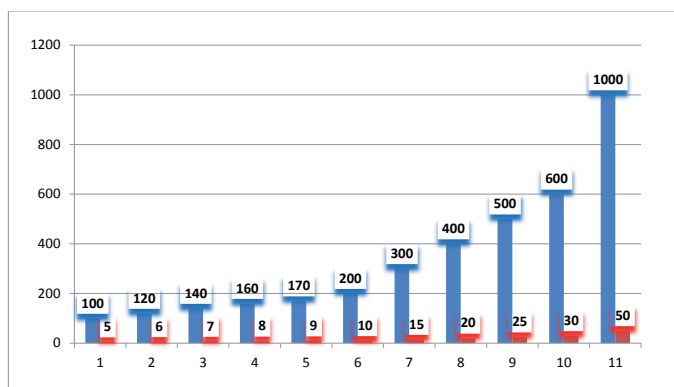
Preverjanje odpada varoj po zimskem zdravljenju pri čebeljih družinah

Zimsko zdravljenje čebeljih družin proti varozi moramo opraviti čim prej, to je že v novembru ali decembru. S pravočasnim in učinkovitim zdravljenjem se čebele razbremenijo varoj in drugih patogenov, kar ugodno vpliva na njihovo zdravje in dolgoživost. Pri natančni uporabi zdravila pri čebeljih družinah brez zalege se lahko pričakuje približno 95-% učinkovitost zdravljenja. Na podlagi števila odmrlih varoj po zadnjem zdravljenju lahko izračunamo število varoj, ki je ostalo v čebelji družini.

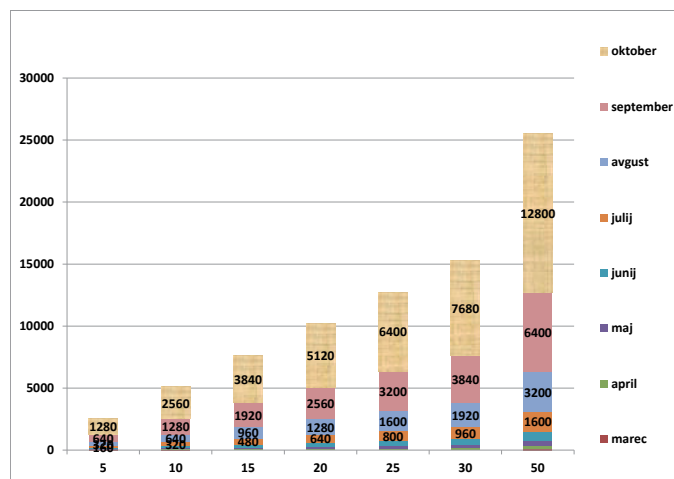
Na Grafu 1 sta prikazani število odmrlih in število preživelih varoj ob pričakovani 95-% učinkovitosti zdravljenja pri čebeljih družinah brez zalege.

Pri vsaki družini posebej je zelo priporočljivo preverjati, koliko varoj je odpadlo po zdravljenju. Za kontrolo odpadlih varoj je najbolje uporabiti testne vložke z zaščitno mrežo, ki prekrivajo celotno dno panja. Preverjanje traja najmanj dva tedna. Prvo preverjanje se opravi po 24 do 48 urah, v nadaljevanju pa še najmanj dvakrat v presledku sedem dni. Podatke je najbolje zabeležiti v dnevnik veterinarskih posegov.

Z Grafa 1 lahko med drugim razberemo, da ob pričakovani 95-% učinkovitosti zdravljenja čebeljih družin brez zalege v primeru odpada 100 varoj preživi zdravljenje pet varoj in da je v primeru odpada 200 varoj preživelo 10 varoj. Če je po zadnjem zdravljenju odpadlo 500 oz. 1000 varoj, jih je ostalo v družini v prvem primeru 25 in v drugem primeru 50. Preživele varoje lahko nadaljujejo svoj razvoj ob prvem zaleganju matice.



Graf 1: Število odmrlih varoj in število preživelih varoj pri čebeljih družinah brez zalege po zadnjem zimskem zdravljenju ob pričakovani 95-% učinkovitosti



Graf 2: Pričakovano število varoj v čebelji družini glede na število preživelih varoj po zadnjem zimskem zdravljenju v obdobju od marca do oktobra.

Na podlagi pridobljenih podatkov o številu odpadlih varoj po zadnjem zdravljenju čebeljih družin, ki nimajo zalege, lahko izračunamo število preživelih varoj za vsako čebeljo družino posebej in ocenimo pričakovano obremenjenost čebeljih družin z varojami v prihodnjem letu, saj je ta najbolj odvisna od števila preživelih varoj po zadnjem zimskem zdravljenju. Na Grafu 2 je prikazano pričakovano število varoj v prihodnjem letu ob pričakovanih ugodnih pogojih za razvoj čebeljih družin glede na število varoj, ki po zadnjem zimskem zdravljenju niso odmrle in bodo nadaljevale svoj razvoj v mesecu februarju.

Čebelja družina naj bi lahko prenesla do 40 varoj pozimi in med aktivno sezono od 1000 do 1500 varoj, v primeru okuženosti z različnimi drugimi patogeni pa je lahko ta prag bistveno nižji.

Z grafom lahko razberemo, da v primeru odpada do 100 varoj po zadnjem zimskem zdravljenju ostane v družini 5 varoj (Graf 1), ki imajo lahko ob ugodnih pogojih približno 1300 potomk varoj v oktobru oz. v septembru (Graf 2), kar pomeni dosežen prag škodljivosti. V primerih odpada več kot 100 varoj po zadnjem zdravljenju pa je ta prag škodljivosti dosežen že veliko prej, enako velja tudi pri odpadu manj kot 100 varoj po zadnjem zdravljenju v primeru zgodnejšega spomladanskega razvoja, pri rein vazijah ali okužbi z drugimi patogeni.

Alenka Jurić, dr. vet. med.

UL VF Nacionalni veterinarski inštitut, enota Celje
alenka.juric@vf.uni-lj.si

Vosek, primeren za izdelavo satnic

Potrošniki medu so vse zahtevnejši v medu ne pričakujejo nobenih ostankov zdravil. Da bomo lahko ponudili med brez ostankov, je poleg tega, da dosledno upoštevamo navodila veterinarjev ter proizvajalcev zdravil, treba skrbeti tudi za redno menjavo satja. Če je vosek, ki je namenjen pridobivanju medu, onesnažen z akaricidi, zdravili, ki jih uporabljamo za zatiranje varoj, se lahko ti znajdejo tudi v medu in drugih čebeljih pridelkih.

Med ne sme vsebovati ostankov zdravil nad mejo, ki jo predpisuje zakonodaja. Pri zatiranju varoj se sati iz medišča odstranijo, med pa se ne toči iz morebiti prestavljenih satov iz plodišča, ki so bili pod vplivom zdravil. Pri tem moramo skrbeti tudi za redno menjavo satja, pri čemer poskrbimo, da v panju vstavljamo satnice, ki ne vsebujejo ostankov v koncentracijah, ki bi prehajale iz voska v med. Satnice, ki jih lahko kupimo na našem tržišču in nimajo potrila, da so bodisi iz ekološke pridelave bodisi so očiščene akaricidov, lahko poleg drugih snovi vsebujejo tudi nekaj miligramov/kg kumafosa pa tudi nedovoljeno snov klorfenvinfos.

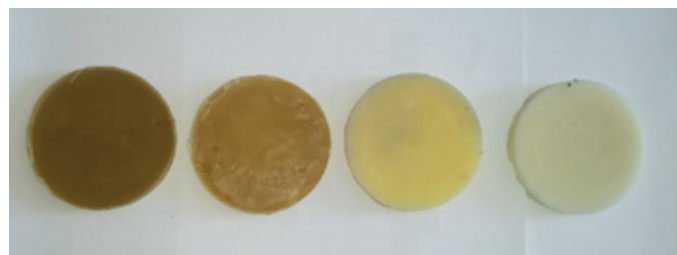
V letu 2017 je bilo v okviru javnega naročila Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS *Analiza čebeljih pridelkov* analiziranih 20 vzorcev voska. Dva vzorca voska kumafosa nista vsebovala, 50 % vzorcev voska je vsebovalo več kot **1 mg/kg kumafosa, kar je po nekaterih podatkih iz literature vrednost, ko začne kumafos iz voska prehajati v čebelje pridelke (Wallner, 1992)**. Najvišja vsebnost kumafosa v vzorcu voska je bila 13,3 mg/kg (Lilek in sod., 2017), kar pomeni, da so bile vrednosti kumafosa v primerjavi s podobno raziskavo iz leta 2014 (Kozmus in sod., 2014) nekoliko višje. Kumafos se po panju širi nepredvidljivo in po upo-

rabi ostaja v njem dlje časa, več let (Augustin in sod., 2017). Čebelarji so pogosto nad vsebnostjo kumafosa v svojem vosku neprijetno presenečeni, posebej tisti, ki po enkratni uporabi Checkmita izdelujejo satnice iz lastnega voska.

Proizvajalci satnic ne morejo proizvesti satnic brez ostankov, če smo jim čebelarji prinesli onesnažen vosek, zato so v podjetju Samson iz Kamnika vpeljali metodo, s katero jim je uspelo iz voska ostanke dodobra odstraniti. V letu 2016 so zbrali in očistili približno eno tono voska. Pred čiščenjem je vosek poleg drugih pesticidov vseboval 4,1 mg/kg kumafosa, ter 0,189 mg/kg klorfenvinfos (preglednica). Čiščenje je bilo v skoraj 93 % uspešno za kumafos in v 46 % za klorfenvinfos, tako da je očiščen vosek vseboval 0,29 mg/kg kumafosa ter 0,10 mg/kg klorfenvinfos, kar pomeni vrednost manj kot 1 mg/kg.

Čiščenje voska v prvi fazi temelji na mehanskem čiščenju – filtraciji – v več stopnjah, kjer se temeljito odstranijo mehanske nečistoče, nato se tretira vosek z naravnimi mineralnimi in rastlinskimi filtracijskimi in adsorpcijskimi materiali, ki fizikalno vežejo kemijske nečistoče, in na koncu se ponovi filtracija voska, s katero odstranimo na adsorpcijske materiale vezane nečistoče.

Pri čiščenju se ne dodaja nikakršnih kemikalij. Po vsaki fazi je barva voska svetlejša, tako da je po zadnji fazi le še blede rumene barve. Po čiščenju se vzorec voska analizira na set desetih najpogostejših onesnaževalcev, ki se kopičijo v vosku.



Barva voska po različnih fazah čiščenja (levo neočiščen, desno očiščen)

Preglednica: Vsebnost ostankov pesticidov v vosku pred in po čiščenju.

Pesticid	Vsebnost pesticida pred čiščenjem (mg/kg)	Vsebnost pesticida po čiščenjem (mg/kg)	Odstotek zmanjšane vsebnosti ostankov (%)*
2,4-dimetilfenilformamid	0,068	0,003	95,59
cimiazol	< LOQ **	< LOQ	< LOQ
klorfenvinfos	0,189	0,102	46,03
propargit	0,021	0,004	80,95
tetradifon	< LOQ	< LOQ	< LOQ
akrinatrin	< LOQ	< LOQ	< LOQ
kumafos	4,105	0,29	92,94
fluvalinat	0,471	0,19	59,66
flumetrin	0,013	0,004	69,23

*Prikazuje, za koliko odstotkov se je vsebnost posameznega pesticida zmanjšala po čiščenju glede na vsebnost pred čiščenjem.

**Pomeni, da pesticida v vosku niso našli (pod mejo kvantifikacije).

V ČD Ljubljana Moste - Polje je več čebelarjev oddalo vosek v čiščenje, v letu 2016 so zbrali 110 kg voska. Predsednik društva, g. Tomaž Svete, o tej društveni akciji pravi: »Očiščen vosek so nam vrnilo ravno v času, ko smo v panje vstavljali satnice. Opravil sem razgovore z večino čebelarjev in niti eden ni podal negativne informacije, da bi čebelje družine zavračale satnice iz tega voska, niti ni navedel kakršne koli druge negativne reakcije. Nekaj pripomb je bilo le na ceno opravljenega postopka čiščenja voska, se pa osebno in tudi v imenu sodelujočih čebelarjev zahvaljujem podjetju Samson za natančno izdane papirje in lično pakiranje.«

Čebelarji, znebimo se ostankov v naših čebeljih pridelkih. Uporabljajmo zdravila, ki ne puščajo ostankov, in v panje vstavljajmo satnice iz prečiščenega voska ali satnice iz ekološke pridelave. Cena čiščenja voska po kg, po odbiti 15-% masi voska na račun nečistoč in voska, vezanega na filtre, filtracijska in adsorpcijska sredstva, je 3 EUR za kg očiščenega voska. Če bi čebelarji želeli, da se vosek predela v satnice, se poleg 3 EUR za čiščenje doplača še 2 EUR za izdelavo enega kg satnic. Na voljo so AŽ-, LR-, 2/3 LR-satnice. Iz enega kilograma voska dobite pribl. 11 kosov AŽ- oz. LR-satnic ali 15–16 kosov 2/3 LR-satnic.

Mag. Andreja Kandolf Borovšak¹, Aleksander Mikuš² in Tomaž Svete³

¹ svetovalka JSSČ za varno hrano, ² Samson, ³ predsednik ČD Ljubljana Moste - Polje
andreja.kandolf@czs.si

Viri:

- Auguštin, V., Kandolf Borovšak, A., Kozmus, P., Lilek, N. (2017): *Poročilo o vplivu tehnologije čebelarjenja na čebelje družine in kakovost medu*. Poročilo v skladu z uredbo o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2017–2019. Čebelarstva zveza Slovenije.
- Kozmus, P., Auguštin, V., Samec, T., Lilek, N., Kandolf, A., Šešerko, M. (2014): *Poročilo o izvedbi raziskav »Kontrole medu in čebeljih pridelkov«*. Sklop 3: Kontrola ostankov v čebeljih pridelkih v skladu z uredbo o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2014–2016. Čebelarstva zveza Slovenije, Erico d.o.o.
- Lilek, N., Bedek, M., Glinšek, A. (2017): *Poročilo o izvajanju programa podpore laboratorijem za analizo čebeljih pridelkov 2017*. Sklop 3: Analiza cvetnega prahu, propolisa in voska na ostanke kemičnih sredstev za zatiranje varoje.
- Wallner, K. (1992): Diffusion varroazider Wirkstoffe auf dem Wachs in den Honig. *Apidologie*, 23, str. 387–389.

Strokovna razprava o ponarejenosti čebeljega voska

ČZS, JSSČ, je v sredo, 18. oktobra 2017, ob 17. uri v Centru biotehnike in turizma Grm Novo mesto organizirala strokovno razpravo o kakovosti opreme za pridobivanje čebeljega voska in problematiki njegove ponarejenosti.

Na razpravi, v kateri so sodelovali čebelarji in izdelovalci satnic iz Slovenije, sem predstavil pomen voska za čebelarstvo. Poudaril sem, da si brez voska sodobnega čebelarstva pravzaprav ni mogoče zamisliti, saj je satje sestavni del čebeljega panja. V njem čebele gojijo zalego, hkrati pa je satje tudi posoda za skladiščenje medicinske, medu in cvetnega prahu. Tudi od kakovosti satja je v veliki meri odvisen normalen razvoj čebelje družine. Čebelarjem sem svetoval, naj si ob čebelnjak postavijo tudi sončni talilnik, ki naj ga uporabljajo kot osrednjo pripravo za taljenje satja in pri taljenju vseh vrst voščenih odpadkov, prizidkov, medenih pokrovec, gradilnega satja in podobnega voščenega materiala. Predstavil sem tudi drugo opremo za taljenje voska.

Doc. dr. sc. Lidija Svečnjak z Agronomske fakultete iz Zagreba je predstavila problematiko ponarejanja voska. Na sve-



Foto: Lidija Svečnjak

tovnem tržišču obstaja več kot 15 različnih snovi različnega porekla, s katerimi ponarejajo vosek. Med njimi so goveji in ovčji loj, cerezin, parafin, stearinska kislina in druge snovi. Ponarejenost voska je brez laboratorijskih analiz zelo težko dokazati, medtem ko čebele ponarejen vosek hitro opazijo: iz takšnega voska izdelane satnice namreč ne zdržijo teže – raztegnejo se in deformirajo, čebele pa panj zapustijo.

V svojem predavanju je predstavila infrardečo (IR) spektroskopijo, s katero ugotavljajo, ali so čebeljemu vosku dodane snovi, ki jih tam ne bi smelo biti. Infrardeča spektro-

skopija (IR-spektroskopija ali vibracijska spektroskopija) je spektroskopska metoda, pri kateri opazujemo interakcijo infrardeče svetlobe s snovjo. Del spektra resonančno vzbudi nihanja atomov v molekuli, s čimer pride do absorpcije svetlobe.

S pomočjo te metode se z veliko natančnostjo ugotovi, ali je vosek ponarejen. Dr. Svečnjak se pri svoji praksi največkrat srečuje s satnicami, ki vsebujejo visoke vsebnosti parafina. Za potrebe posveta je z zgoraj omenjeno metodo brezplačno analizirala osem vzorcev satnic s slovenskega tržišča – za kar se ji še enkrat najlepše zahvaljujemo. Te so bile razen dveh vzorcev (minimalne količine parafina) brez prisotnosti ponaredkov. Dr. Svečnjak je čebelarjem svetovala, naj se izogibajo nakupa poceni satnic iz naše sosesčine, saj te običajno vsebujejo več kot 70 % parafina.

Med razpravo so se izoblikovali zaključki, da je treba pri Evropski komisiji sprožiti iniciativa za izdelavo pravilnika o kakovosti voska in satnic in na podlagi tega izvajati kontrolo voska. Glede na to, da na slovenskem tržišču ni veliko ponarejenega voska in s tem satnic, je treba vložiti še več energije v reševanje druge težave, to je zmanjševanje vsebnosti ostankov sredstev za zatiranje varoj v vosku.

Dr. Svečnjak:
Poceni satnice iz naše sosesčine običajno vsebujejo več kot 70 % parafina.

Vlado Auguštin

svetovalec JSSČ za tehnologijo
vlado.augustin@czs.si

Nemški čebelarji: »S satnicami nekaj ni v redu«

Že nekaj časa ugotavljajo čebelarji v Nemčiji pa tudi v Franciji, Belgiji, Nizozemski in Italiji, da s satnicami, ki so na tržišču teh držav, nekaj ni v redu. Ko jih dodajo čebelarjem, jih te nerade gradijo, pogosto se tudi sesedejo in velik del zalege v njih odmre. Zato so se v uredništvu nemške čebelarke revije *Deutsches Bienen Journal* odločili, da pri desetih največjih nemških predelovalcih čebeljega voska kupijo satnice in jih pošljejo pristojnim institucijam v preiskavo. Rezultati laboratorijskih analiz so potrdili sum, da gre kar v šestih vzorcih za ponarejene satnice, v katerih so bili primešani parafin, stearin in različni ogljikovodiki, ki jih pridobivajo iz nafte. V enem vzorcu satnic proizvajalca Gold Imkerei GbR so našli kar 25 % teh snovi.

Nekoliko nižji odstotek stearina in ogljikovodikov so našli pri firmi Werner Seip Biozentrum, kjer so povedali, da so vosek nabavili pri belgijskem trgovcu Bijenhof. Doslej še ni znano, od kod je ponarejeni vosek prišel, sumijo pa, da je bil verjetno uvožen iz Kitajske. Pri omenjenih vzorcih so bile narejene tudi analize na ostanke akaricidov. Te so našli v vseh satnicah. Največ je bilo ostankov fluvalinata, kumafosa in timola. Medtem ko slednji sčasoma izhlapi iz satnic, pa druga dva ostaneta in bi ju bilo treba odstraniti s posebnimi postopki. Sicer pa bodo večino neustreznih satnic uporabili za izdelavo sveč.

Franc Šivic

Vir:

Spiewok, S. (2017): Mittelwände im Test. *Deutsches Bienen Journal*, št. 9, september 2017, str. 6.

Označevanje stojnice in čebeljih pridelkov in izdelkov iz čebeljih pridelkov

Smo v času, ko je prodaja čebeljih pridelkov in izdelkov iz čebeljih pridelkov na vrhuncu. Številni čebelarji jih tržijo na stojnicah ob različnih dogodkih ali lokalnih tržnicah. Poleg zakonskih predpisov, ki urejajo označevanje pridelkov in izdelkov, obstajajo predpisi, ki urejajo označevanje na stojnici. Na stojnici morata biti navedena ime kmetije (čebelarstva) in njen naslov.

Na izdelku mora biti označena njegova cena. Ceno je mogoče označiti tudi na drugačen način, vendar tako, da ne

obstaja možnost zamenjave s ceno drugega blaga. Prodajna cena izdelka je cena za enoto izdelka ali za določeno količino izdelka skupaj z davkom in vsemi drugimi datjavami. Izdelki, ki jih prodajamo nepakirane oz. v razsutem stanju, morajo imeti označeno le ceno za enoto izdelka (npr. 5 €/kg).

Prodajna cena in cena za enoto izdelka sta označeni čitljivo, če je velikost številčk najmanj 3 mm. Pri označevanju cen v obliki cenika sta prodajna cena in cena za enoto izdelka označeni čitljivo, če je velikost številčk najmanj 5 mm.

Deklaracija je namenjena porabniku. Vsebuje osnovne podatke o proizvodu, proizvajalcu in dobavitelju kot tudi o tistem, ki je odgovoren za proizvod na trgu. Zahteve, vsebina in obseg deklaracije so za posamezne skupine proizvo-

dov določeni v posameznih podzakonskih aktih, v njih pa je prav tako podrobneje določeno, kako ravnati v posameznih primerih.

Pridelki in izdelki morajo biti pakirani v embalažo, ki je primerna za živila (na zahtevo kupca izda izjavo o ustreznosti proizvajalec embalaže). Prav tako naj bi proizvajalec jamčil, da embalaža ustreza okoljski zakonodaji. Tehtanje nepakiranih proizvodov v razsutem stanju mora potekati na umerjenih in overovljenih tehtnicah.

Vsi pridelki in izdelki, ki se dajejo v promet, morajo biti označeni v skladu z veljavno zakonodajo: v skladu s Pravilnikom o medu (Ur. l. RS, 4/11, 9/15), Uredbo (EU) št. 1169/2011 o zagotavljanju informacij potrošnikom, Pravilnikom o količinah predpakiranih izdelkov (Ur. l. RS, 110/02, 26/05) in drugimi pravilniki, ki določajo označevanje preostalih proizvodov. Nadzor izvajajo državni organi.



Foto: Arhiv Verus, d.o.o.

Tanja Magdič

svetovalka JSSČ za ekonomiko
tanja.magdic@czs.si

Označevanje medu glede na kraj pridelave

Med, ki ga čebelarji damo v prodajo, mora biti pravilno označen. Poleg tega, da čebelarji poznamo splošno zakonodajo glede označevanja živil (Uredba 1169/2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom, Pravilnik o količinah predpakiranih živil, Pravilnik o Slovenskem medu z zaščiteno geografsko označbo), moramo poznati tudi Pravilnik o medu, ki določa izraze za poimenovanje našega pridelka.

Osnovnemu imenu MED lahko dodamo nekatere dodatne oznake. **Med lahko označimo po izvoru**, kar pomeni, da lahko na nalepko zapišemo, ali gre za med cvetličnega oz. nektarnega izvora ali za med gozdnega ali manovega izvora. Pri določitvi izvora medu lahko čebelarjem pomagajo teren-

ski svetovalci, ki so opremljeni z ustreznimi instrumenti in lahko na terenu glede na izmerjeno električno prevodnost medu določijo njegov izvor. **Med lahko označimo tudi po načinu pridobivanja**, in sicer kot točeni med, samotok, prešani med, med v satju ..., najpogosteje pa čebelarji uporabljamo **poimenovanje medu po botaničnem izvoru**, kar pomeni, da med označimo npr. kot akacijev, kostanjev, lipov, smrekov ... Seveda morajo v tem primeru določeni vrsti ustrezati tudi fizikalno-kemijske, senzorične in mikroskopske lastnosti, zato velja biti previden pri določanju vrste. V primeru negotovosti pa se lahko obrnete na laboratorij ČZS.

Informacija o vrsti medu je za potrošnika zelo koristna, tudi z ekonomskega vidika dosega vrstni med na trgu višje cene, zahteva pa tudi znanje čebelarja, da svoje čebelje družine primerno pripravi za izkoriščanje določene paše.

Eden izmed načinov poimenovanja medu, ki sicer ni pogosto uporabljen, pa je **poimenovanje medu po regionalnem**,

OBVESTILO – Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo

Vzorke medu iz sistema SMGO, ki so starejši od enega leta, lahko oddate v brezplačno analizo na vsebnost HMF. Poročilo o porabi prelepk za leto 2017 je treba oddati do 31. 12. 2017.

SMGO števec	Število novih članov SMGO oktobra 2017	Število članov, ki so izstopili oktobra 2017	Število vseh članov SMGO oktobra 2017
		4	0
Za vključitev v kakovostno shemo »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo« navežite stik z go. Natašo Lilek: po tel.: 040/436 519 ali 01/729 61 29 oz. na e-naslovu: nataša.lilek@czs.si. Več informacij najdete na spletni strani www.slovenskimed.si pod rubriko SMGO.			

geografskem ali topografskem poreklu, če med izhaja v celoti z navedenega območja. Potrošniki so vse bolj ozaveščeni in jih zanima, kje točno je bil med pridelan (ne samo država porekla), zato čebelarje vse bolj zanima možnost poimenovanja medu po geografskem poreklu. Če med izhaja z določenega geografskega področja, ga lahko poimenujete npr. koroški med, tolminski med, med iz osrednje Slovenije, primorski med itd. Če je med pridelan na območju, ki je poznano kot gorato, nižinsko, lahko zapišete tudi gorski med, nižinski med itd.

Med se lahko poimenuje tudi po posebnih merilih kakovosti, če ste vključeni v katero izmed zaščitenejših shem višje kakovosti medu. Zaščitena imena, ki jih lahko uporabljajo le čebelarji, ki so vključeni v sisteme višje kakovosti, so Slovenski med, Kraški med in Kočevski gozdni med. Dovoljen zapis je tudi Ekološki med, če imate certificiran takšen način pridelave.

Tudi če ste ali nameravate postati član kakovostne sheme Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo, lahko med poimenujete po geografskem poreklu. V tem primeru dokazujete višjo kakovost s prelepko, na kateri piše Slovenski med in vsebuje evropski simbol zaščitene geografske označbe. Za ime izdelka pa lahko uporabite geografsko poimenovanje, ki mu sledi navedba ene izmed botaničnih

Staro ime za med je STRD in velikokrat čebelarji na nalepkah za med zapišejo tudi to poimenovanje (npr. Koroška strd itd.). Zapis besede STRD na nalepki za med je dovoljen, če je poleg tega navedeno tudi poimenovanje MED.

vrst oz. tipov medu, ki so zaščiteni v tem sistemu (akacijev, cvetlični, kostanjev, lipov, smrekov, gozdni ali hojev med).

V nobenem primeru pa čebelarji, ki niso del sistema zaščitenejših shem, ne smejo uporabljati imen *Slovenski med*, *Kočevski gozdni med*, *Kraški med*, četudi med izhaja z omenjenega področja.

Pri označevanju medu ne smemo pozabiti na prelepko, ki zagotavlja originalno zaprtost našega izdelka. Če izdelujete svoje nalepke za med ali imate še kakšno vprašanje glede pravilnega označevanja medu in tudi drugih čebeljih pridelkov, se lahko obrnete na svetovalki za varno hrano ČZS.

Nataša Lilek

svetovalka JSSČ za varno hrano
natasa.lilek@czs.si

Vtisi o kranjski čebeli z obiska v Sloveniji

22. junija letos je bila s pomočjo dr. Aleša Gregorca na delovnem obisku Slovenije ameriška ekipa iz Univerze Washington State, na čelu z dr. Susan Cobey. Z njo so bili še prof. dr. Walter Sheppard, dr. Brandon Hopkins in Jackie Park-Burris, ena izmed večjih vzrejevalk matic v Kaliforniji. Dr. Susan Cobey je vodilna strokovnjakinja s področja umetne opraitve čebeljih matic, zato smo skupaj s čebelarskim oddelkom Kmetijskega inštituta Slovenije (KIS) želeli čim bolj izkoristiti njen obisk in na neposreden način pridobiti čim več znanja in koristnih informacij. Po končanem obisku sem jo zaprosil, da zapiše vtise z obiska v Sloveniji, ki jih sedaj objavljamo. Ob tej priložnosti se zahvaljujem vsem, ki ste pomagali pri izvedbi obiska in pripravi prispevka.

Stanislav Plut

Legendarne lastnosti kranjske čebele v njeni domovini

V veliko veselje mi je bilo obiskati domovino kranjske čebele in spoznati čebelarje s čebelarsko tradicijo, ki sega prav

v petnajsto stoletje. Slovenski čebelarji so zelo ponosni na svojo domačo čebeljo podvrsto in jo vestno ščitijo s prepovedjo uvoza drugih podvrst. Videti je, kot da čebeljak stoji pred vsako kmetijo ali hišo na podeželju. In vsak je okrašen s poslikanimi panjskimi končnicami, ki so značilne za slovensko čebelarstvo. Motivi panjskih končnic so res neverjetni, najdemo lahko tradicionalne in tudi bolj moderne.

Skrb za ohranjanje in razvoj kranjske čebele je navdušujoča. ČZS, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS ter KIS si s skupnimi močmi prizadevajo zagotavljati zdravo, rasno čisto in kakovostno populacijo. Podobne podpore si v ZDA ne moremo predstavljati.

Slovenski čebelarji so nas toplo pozdravili, nam odprli svoje čebelnjake in nas pogosto pogostili kar s požirkom domače medice. Ponudba njihovih čebelarskih izdelkov je izjemno raznolika. Od pijač do kozmetike, sveč iz čebeljega voska in seveda različnih vrst medu. Na vsaki lokalni tržnici tako lahko najdemo vsaj enega čebelarja z bogato ponudbo čebelarskih izdelkov.

Takoj smo opazili legendarne lastnosti kranjske čebele, kot sta mirnost in dobra prezimitev. Pri nabiranju trotov na satih zaščitne opreme največkrat sploh nismo potrebovali. Redko smo uporabili kadilnik ali pa le trak dimaka. Zaradi razgibanega reliefa, visokih gora in zahtevnega alpskega podnebja lepih slovenskih Alp se je kranjska čebela prilagodila na dolge zime. Ima hiter spomladanski razvoj,



Delovni dan se je začel na plemenilni postaji Rog-Ponikve, kjer smo nabrali trote.

dobro izkorišča spomladansko pašo in med kratko pašno sezono nabere veliko medu za dolgo zimo. Prav te lastnosti so nas zanimala in prekrasne čebelje družine je bilo veselje pogledati.

Osiromašena genetska pestrost čebel v ZDA

Nekrižanih čebel v ZDA skoraj ni. Italijanska in kranjska čebela sta med seboj zelo križani, saj izoliranih območij ne najdemo. Do prihoda Evropejcev medonosne čebele v Ameriki ni bilo. Prve čebele starega sveta so s seboj prinašali naseljenci iz Evrope tam od leta 1600 pa vse do leta 1922. Takrat pa je v ZDA v veljavo stopil čebelarški zakon, ki je zaradi pršičavosti prepovedal vsakršen uvoz čebel. Vsa čebelarstva industrija se je zato razvila iz takratnih čebel.

Naše populacije so v tem času izgubile precej svoje genetske pestrosti. Eden izmed vzrokov sta intenzivno vzrejanje čebeljih matic iz relativno majhnega števila matičarjev ter propad divje živečih čebel zaradi varoj. Zelo perečo težavo predstavljajo tudi naključni tok genov, spremenjene frekvence genov in parjenje v ozkem sorodstvu.

Naraščajoča kmetijska pridelava v ZDA je zelo odvisna od tržnega opravešanja. Že samo kalifornijski nasadi mandljev zasedejo večino čebeljih družin, ki so pozno pozimi in na začetku pomladi v ZDA na razpolago. Kalifornija proizvede kar 80 % vseh svetovnih mandljev in čebele za njihovo opravešanje tja dovažajo iz prav vseh kotičkov države. Močna čebelarstva industrija je za kmetijstvo bistvenega pomena, zato čebelarji in raziskovalci še naprej iščejo trajnostne rešitve za varno in učinkovito vzdrževanje čebeljega fonda. In prav vzdrževanje genetske pestrosti je ključnega pomena.

Prve družine kranjskih čebel so v ZDA prispele leta 1877. Zaradi nenadzorovanega parjenja in prepovedi uvoza je kranjsko sivko v Ameriki zelo težko vzrejeti kot čistokrvno. Še največ uspeha pri tem ima skupina profesionalnih vzrejevalcev, ki vzdržuje linijo Kranjica novega sveta (New WorldCarnica, NWC), in sama sem vodja tega programa.

Linijo smo zasnovali leta 1981 in brez vnosa novih genov jo vzdržujemo z uporabo umetnega osemenjevanja. Prvotne družine smo nakupili po vseh ZDA in Kanadi, nato pa smo s povratnim križanjem učvrstili tradicionalne lastnosti kranjske sivke, saj je bil uvoz svežih linij prepovedan.

Sivke iz Slovenije osvežile linije kranjske čebele v ZDA

Svojo linijo NWC smo si že dlje časa želeli osvežiti z uvozom čiste vrste *Apis mellifera carnica* iz Evrope. Za to smo potrebovali uvozno dovoljenje, ki pa ga sprva nismo dobili. Tako kot v Evropi so tudi v ZDA številne čebelje družine propadle zaradi varoj. Zaradi tega se je zdravstveno stanje čebel poslabšalo, hkrati pa je povpraševanje po opravešanju še vedno skokovito naraščalo. Nekaj čebelarstva strokovnjakov, Steve Sheppard, Brandon Hopkins in moja malenkost, smo zato staknili glave in kmalu smo uspeli pridobiti dovoljenje za uvoz trotovega semena več čebeljih podvrst iz Evrope, prav z namenom osvežitve krvi in izboljšanja genetske pestrosti domačih čebel.

Sama sem se osredotočila na kranjsko čebelo. Leta 2011, potem ko sva pridobila vsa dovoljenja, sva s Hopkinsom s pomočjo in pod vodstvom dr. Aleša Gregorca pripotovala v Slovenijo in zbrala prve vzorce. Drugo zbiranje smo s Stevom Sheppardom in z dr. Gregorcem opravili leta 2017. Izredno smo hvaležni za vzorce, ki smo jih zbrali v petih čebelnjakih. Prve vzorce smo dobili na ČZS na Brdu pri Lukovici pri Mitji Nakrstu. V čebelnjak smo postavili mikroskop, polovili trote in odvezli seme. Naša naslednja postaja je bila pri Stanetu Plutu iz Semiča na plemenilni postaji Rog-Ponikve. V Semiču smo se srečali tudi z domačimi čebelarji in jim pripravili kratko predavanje. Naslednje vzorce smo zbrali pri čebelarjih Juriju Gregorcu in Eriku Luznarju iz Begunj na Gorenjskem. Imeti dostop do takšnega genetskega materiala sredi tako čudovitih krajev je bilo resnič-



Pozorno smo spremljali postopek zbiranja semena in umetne osemenitve matice, kjer ni manjkalo vprašanj, in bogatejši smo za marsikatero izkušnjo.

no doživetje, ki mu ni para. Nazadnje pa smo obiskali in odvzeli nekaj vzorcev še v čebelarstvu Braneta Kozinca iz Lesc. Kozinc vzdržuje in selekcionira linije, ki so bile zasnovane že davnega leta 1947. Mlade matice praši v odročni alpski dolinici, obkroženi z visokimi gorskimi vrhovi.

Izlet po Sloveniji je kar prehitro minil, mi pa smo imeli še eno veliko skrb – dragoceni tovor je bilo treba varno spraviti domov. Trotovo seme pri sobni temperaturi zdrži približno teden dni, zato smo imeli časa pravzaprav dovolj. Seme smo pred transportom seveda zamrznili v tekočem dušiku in ga tako shranili za daljše obdobje. Nekaj semena smo doma takoj vključili v linijo NWC in z njim osemenili nekaj mladih matic. Skladno s predpisi so morale nekaj dni preživeti v karanteni in prav ob nastajanju tega prispevka smo jih dodali novim družinam. Komaj čakamo, da bomo z njimi lahko začeli vzrejati. Kot matičarje jih bomo nastavili

v vzrejni sezoni 2018 in njihove osemenjene hčere poslali našim vzrejevalcem, da bodo lahko z njimi vzrejali.

Zahvala

Na koncu bi se radi toplo zahvalili Alešu Gregorcu za gostoljubje in organizacijo našega obiska, Stanetu Plutu za odojka in seveda vse kranjske trote. Posebej se zahvaljujemo tudi Mitji Nakrstu, Juriju Gregorcu, Eriku Luznarju in Branetu Kozincu, ki so nas spustili v svoje čebelnjake. Za vso podporo se zahvaljujemo tudi čebelarski skupini KIS. Res vsem hvala za prijaznost in hvala za ves trud, ki ga namenjate zaščitni kranjske čebele in ohranjanju čebelarstva v Sloveniji!

Dr. Susan Cobey

Prevod in priredba: Eva Cukjati in Peter Podgoršek

Merjenje in izračunavanje kubitalnega indeksa pri čebelah

Kranjsko čebelo oz. kranjsko sivko (*Apis mellifera carnica*) uvrščamo v jugovzhodno evropsko skupino čebel. To je čebela z izrazito dolgim rilčkom in v primerjavi z drugimi podvrstami precej temna. Na oprsju ima rjavkaste dlačice, obročki na zadku pa so usnjeno rjave barve z včasih nakazanimi svetlejšimi pegami na prvem obročku. Med čebelarji je zelo priljubljena in je druga najbolj razširjena podvrsta čebel na svetu, takoj za italijansko čebelo (*Apis mellifera ligustica*).

Za ločevanje podvrst čebel so čebelarji najprej uporabljali barvo čebel, ki je najočitnejša lastnost in jo v osnovi uporabljamo še danes. Kasneje, z napredovanjem računalniške tehnologije se je uveljavilo merjenje določenih morfoloških lastnosti, s tem pa natančnejše razvrščanje podvrst čebel. Na podlagi ožiljenosti kril lahko merimo in izračunavamo številne lastnosti. V našem primeru se bomo osredotočili

zgolj na merjenje in računanje kubitalnega indeksa. Kubitalni indeks predstavlja razmerje med dvema odsekoma žil na spodnjem robu prvega para čebeljih kril ($K_i = a/b$). Z rdečimi odseki je označeno na spodnji sliki.

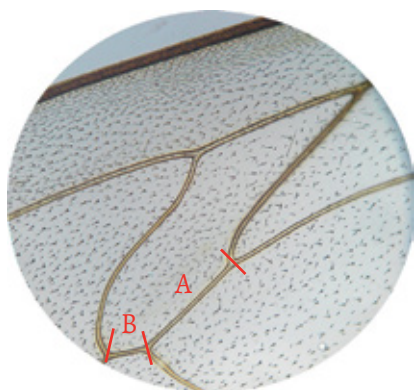
V nadaljevanju lahko vidite, kolikšne so vrednosti kubital-

nega indeksa pri evropskih podvrstah čebel. Pri kranjski čebeli znaša kubitalni indeks od 2,4 do 3,0, pri italijanski čebeli od 2,1 do 2,9 ter pri temni čebeli (*Apis mellifera mellifera*) od 1,5 do 2,1. Ko primerjamo kubitalni indeks pri evropskih rasah čebel, lahko vidimo, da razlike med kranjsko čebelo in italijansko čebelo skoraj ni. To za nas ne predstavlja težav, saj ju lahko ločimo že na podlagi obarvanosti obročkov na zadku. Razlika v obarvanosti obročkov je dobro vidna že pri križancu med kranjsko in italijansko čebelo v primerjavi s kranjsko čebelo. Zato je primerjava na podlagi kubitalnega indeksa smiselna le med temno čebelo in kranjsko čebelo, saj ju po morfoloških znakih težje ločimo. Še težje ju ločimo takrat, ko je že prišlo do križanja teh dveh pasem.

Določanje kubitalnega indeksa bomo prihodnje čebelarsko sezono izvajali tudi na ČZS. Analiza bo brezplačna. Vsi tisti, ki boste pri svojih čebeljih družinah želeli preveriti morebitno prisotnost temne čebele, se obrnite na terenske svetovalce na svojem območju, ki se bodo oglasili pri vas in vzeli vzorec čebel za analizo. Podatke za stik terenskih svetovalcev najdete na: www.czs.si/content/B2, lahko pa jih dobite tudi pri Tomažu Samcu na tel. št. 01/729 61 18, 040/436 518 ali e-naslovu: tomaz.samec@czs.si.

Aleš Bozovičar

svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja
ales.bozovicar@czs.si



Povečava spodnjega roba prvega para čebeljih kril z označenimi odseki za izračun kubitalnega indeksa

Izjemna medovita drevesa na Slovenskem (I. del)

Drevesa so najmogočnejša živa bitja na Zemlji in drevo je človeku od nekdaj predstavljalo simbol življenja. Zaradi dolge življenjske dobe je drevo edino živo bitje, ki povezuje človeške generacije, izjemna drevesa pa so tista, ki pri ljudeh zbudajo še posebno občudovanje in spoštovanje. Med človekom in drevesom se je skozi zgodovino spletla posebna vez, človek je drevesa sadil, negoval in varoval zaradi uporabne vrednosti, estetskih vidikov in verovanja. Izjemna drevesa so od nekdaj ponos dobrih gospodarjev, ki so jih ohranili skozi več rodov in s tem pokazali svoj posebni odnos do narave.

Slovenija je dežela z bogato in dobro ohranjeno naravno dediščino. Svetovno znan je naš podzemni svet z endemično favno, značilnost nadzemnega sveta so raznovrstne naravne razmere ter bogata živalstvo in rastlinstvo. Na področju drevesne naravne dediščine se Slovenija lahko postavlja z nekaj drevesi, ki so izjemna tudi v evropskem merilu. To po eni strani omogočajo dobre naravne razmere, po drugi strani pa je to posledica naše dolge in bogate naravovarstvene tradicije, ki traja že vsaj od leta 1892, ko je deželna vlada za Kranjsko zavarovala tiso in šest let pozneje še blagajev volčin in planiko. Hkrati je to gotovo ogledalo odnosa ljudi do tovrstne dediščine, ki ga lepo ponazarja zapis botanika Alfonza Pavlina iz leta 1906: »Sicer pa je na Kranjskem mnogo starih lip in ker ljudstvo z njimi tako ali tako ravna kot z naravnimi spomeniki, so komajda potrebne varstva.« Za ohranitev drevesne dediščine v gozdu pa so brez dvoma najzaslužnejši gozdarji, saj naravovarstveni duh tudi njihovo delo preveča že skoraj poldrugo stoletje.

Organizirano smo prvič zbirali podatke o izjemnih drevesih že leta 1914, ko je tedanje avstrijsko ministrstvo za poljedelstvo ravnateljem državnih in zakladnih gozdov izdalo poziv z navodilom glede inventarizacije in varstva naravnih spomenikov. Sledilo je še več podobnih akcij; eno največjih z naslovom Najdebelejše drevo v domačem kraju so izpeljali leta 1978 s pomočjo bralcev tedanje revije Pionir. Za evidenciranje izjemnih dreves, za spremljanje njihovega stanja in za njihovo ohranjanje danes skrbita predvsem Zavod za gozdove Slovenije in Zavod RS za varstvo narave.

Pravna osnova za razglasitev in varovanje drevesne naravne dediščine, tako imenovanih drevesnih naravnih vrednot, sta Zakon o ohranjanju narave iz leta 2004 in Pravilnik o zvrsteh naravnih vrednot iz leta 2004. Opredeljevanje in razvrščanje drevesnih naravnih vrednot na vrednote

državnega in vrednote lokalnega pomena temeljita na več strokovnih merilih, med katerimi so najlaže opredeljive in zato najpogosteje uporabljene mere drevesa, torej obseg debla v prsni višini in višina drevesa. Pri vrednotenju izjemnih dreves lahko upoštevamo še izjemno starost drevesa, vendar je to pogosto nemogoče natančno ugotoviti, včasih lahko upoštevamo tudi izjemno obliko ter velik ekosistemski, znanstveno-raziskovalni ali pričevalni pomen. Seznam izjemnih dreves je del Registra naravnih vrednot, ki ga vodi in dopolnjuje Zavod RS za varstvo narave. Na seznamu je 434 drevesnih naravnih vrednot državnega in 2592 vrednot lokalnega pomena. S primernim ravnanjem smo dolžni ohranjati izjemna drevesa in jim zagotavljati primerne rastle razmere. V gozdnem prostoru jih lahko zagotavljamo z odstranjevanjem sosednjih dreves, če je to potrebno, s še zlasti skrbnim izvajanjem gozdarskih del v njihovi bližini in z ustreznim varovanjem tal, zunaj gozda pa se v največji možni meri izogibamo poškodbam drevesa, tlačenju tal v njegovi bližini ali celo njihovemu tlakovanju. Potrebno vzdrževanje in obrezovanje drevesa izvajamo samo pod strokovnim vodstvom.

Tokrat vam na kratko predstavljam šest izjemnih slovenskih medovitih dreves, s pomočjo katerih si boste lahko vsaj približno ustvarili vtis, kako bogata je naša drevesna naravna dediščina.

1. Sgermova smreka na Pohorju

Višina: 62,26 m, obseg: 390 cm

Drevo smreke (*Picea abies*) izjemnih mer raste na severnih pobočjih Pohorja v bližini Ribnice na Pohorju. Do njene prve natančne izmere, ki smo jo opravili leta 1995, je le malokdo verjel, da tudi pri nas drevesa zrastejo čez 50 metrov visoko. Takrat smo ji s pomočjo teodolita namerili višino natančno 61,7 m, nazadnje pa je bila s pomočjo merskega traku, ki ga je z vrha drevesa spustil plezalec, izmerjena leta 2012. Takrat so ji izmerili višino 62,26 m in pr-



Sgermova smreka na Pohorju je najvišje avtohtono evropsko drevo.

Foto: Robert Brus

sni obseg 390 cm. S tem je Sgermova smreka ne samo daleč najvišje slovensko, ampak tudi najvišje avtohtono evropsko drevo. Smreko že več rodov družina Sgerm varuje kot družinsko srebrnino in je nanjo upravičeno ponosna. Avtohtoni evropski drevesi, višji od Sgermove smreke, sta bili pred tem izmerjeni samo še v pragozdu Peručica v Bosni, od koder so daljnega leta 1954 poročali o 65 m visoki jelki in 63 m visoki smreki. Žal podrobni podatki o načinu in zanesljivosti teh meritev ne obstajajo. Ker pozneje teh dreves niso več omenjali, je precej verjetno, da ju danes ni več.

2. Gašperjev kostanj v Močilnem

Obseg: 1093 cm, višina: 15 m



Foto: Robert Brus

Gašperjev kostanj, najdebelejše drevo v Sloveniji

Gašperjev kostanj pri domačiji Gašperja Kiška v vasi Močilno nad Radečami je ne samo najdebelejši pravi kostanj (*Castanea sativa*) v Sloveniji, ampak sploh naše najdebelejše drevo. Njegovo prostornino ocenjujejo na 36 m³, starost pa na več kot 300 let. Njegovo deblo se, tako kot pri večini debelih kostanjev, v višini dveh metrov razcepi v več vrhov, v tem primeru v štiri, od katerih se srednji suši. Nekatera debela so votla in v njih je več duplin, v katerih gnezdi sove. Drevo je okuženo z več vrstami gliv, med njimi tudi s kostanjevim rakom, a je za zdaj kljub temu razmeroma vitalno in vsako leto obilno rodi. Na tipičnih kislih kostanjevih ra-

stiščih v okoliških gozdovih skupaj z bukvijo in rdečim borom raste seveda še mnogo kostanja, v podrasti pa slastne debele borovnice.

3. Najevska lipa na Ludranskem vrhu

Obseg: 1080 cm, višina: 24 m

Najevska lipa, ki raste v bližini kmetije Najovnik na Ludranskem Vrhu nad Črno na Koroškem, je kljub široko uveljavljenemu imenu lipa v resnici lipovec (*Tilia cordata*). Dolga leta je bila najdebelejše slovensko drevo, dokler ga ni pred dobrim desetletjem v obsegu nekoliko prehitel Gašperjev kostanj. Še vedno pa Najevska lipa ostaja eno naših najbolj znanih dreves. Toli-



Foto: Robert Brus

Najevska lipa, eno najbolj znanih slovenskih dreves

ko kot o njej smo pri nas pisali o malokaterem drevesu, ki popularnosti pa najbrž precej prispeva vsakoletno ljudsko zborovanje z gosti iz političnega življenja. Deblo Najevske lipe sestavlja več poganjkov, ki so sedaj zraščeni. Obseg debela je bil še za meter večji, dokler ni pred dobrimi tremi desetletji del starega debela na zadnji strani propadel. Drevo je votlo, vendar skrbno negovano in za svojo starost v zadovoljivem zdravstvenem stanju.

prof. dr. Robert Brus

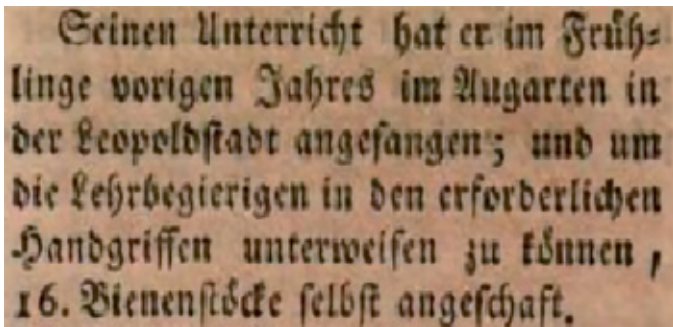
Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani
Robert.Brus@bf.uni-lj.si

Kranjske čebele z Gorenjske na prvi čebelarški šoli na Dunaju?

V številnih slovenskih in tujih objavah je o prvi čebelarški šoli v Augartnu na Dunaju, ki jo je ustanovila leta 1769 cesarica Marija Terezija in ki je začela izvajati pouk spomladi leta 1770, veliko napisanega. Redkokdaj pa najdemo v teh zapisih podatke,

koliko čebelnih panjev s čebelami so imeli v šolskem čebelnjaku in od kje so jih dobili. Na ta vprašanja bomo iskali odgovore v tem sestavku.

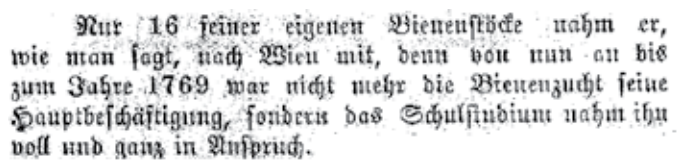
O čebelnih panjih na prvi čebelarški šoli so objavljeni prvi podatki v reviji Anzeigen (1771) – slika 1.



Slika 1 – Prosti prevod: »Janša je svoj pouk začel spomladi leta 1770 v Augartnu in za učne namene, da bi poslušalcem pokazal praktična rokovanja pri čebelarjenju, je sam nabavil 16 panjev.«

Konec tega leta so imeli že 66 panjev (v povprečju je bilo 3,1 roja na panj), ki so vsi uspešno prezimili, in njihovo število je do 8. julija 1771 naraslo na 180 panjev. Navratil (1883)1 navaja, da je imel Janša leta 1770 16 panjev, leta 1771 že 66 in leta 1772 pa celo 300 panjev. Isti avtor poroča, da v zapuščinskem zapisniku po njegovi smrti leta 1773 piše, da je Janša zapustil 194 panjev.

Melicher (1868) piše: »Že v času Marije Terezije je prof. Janša pripeljal na Dunaj kranjske čebele in jih uspešno gojil.« V poznejših objavah: Rojina (1906), Perc (1925), Weipl (1925), Raič (1934), Rihar (1994) in drugi navajajo enake, morda točnejše, podobne podatke o številu čebelnih panjev na čebelarški šoli v Augartnu na Dunaju. V vseh primerih pa je začetno število čebelnih panjev vedno enako, to je 16 panjev. Za pojasnitev tega je pomembna objava Perca (1925), ki je kot prvi zapisal – slika 2:



Slika 2 – Prosti prevod: »Samo 16 svojih čebelnih panjev je vzel, kakor pripovedujejo, s seboj na Dunaj. Vendar vse do leta 1769 mu je bilo v ospredju kot glavno opravilo solanje.«

Pred razpravo o tem zapisu je treba dodati še mnenje Miheliča (1934), ki v svoji knjigi *Anton Janša, Slovenski čebelar* piše: »[K]je je dobil čebele in kdo mu je izdelal panje, ki tedaj na Dunaju še niso bili v navadi, ni znano. Tudi ne vemo, ali jih je moral kupiti sam ali mu jih je kupila družba. Vemo le, da so bili kasneje tako panji kakor čebele njegova last ...«

Enako kot Perc je istega leta zapisal tudi Weipl (1925), da je Janša iz domovine pripeljal 16 panjev, ki jih je oskrboval v prostem času. Mnenje, da je Janša vzel s seboj na Dunaj 16 čebelnih panjev, so povzeli tudi drugi. O tem podrobneje piše tudi Ruttner (2003): »Znano je, da je Janša iz svoje domovine Gorenjske s seboj pripeljal 16 čebelnih panjev, ko je leta 1766 prispel na Dunaj na študij na bakrorezno in risarsko šolo. Družine je po za tiste čase jamastih cestah pripeljal z lastnim vzmetenim vozom. Janševa pot od Breznice do Dunaja je bil prvi najdaljši prevoz čebelnih panjev v nemški zgodovini čebelarjenja. Vemo pa

tudi, da je že pred dvesto leti Janša redno vozil čebele na pašo, in sicer na ajdovo pašo na Moravskem.«

Več podatkov, s katerimi bi še dodatno potrdili, da je Janša pripeljal čebelje panje in čebele z rodne Breznice, nismo odkrili. Dodajmo še sporočilo Navratila (1883), ki je pri pregledu dunajskih arhivov ugotovil, da je bil Janša sprejet za čebelarja pri gospodarski družbi na Dunaju 3. maja 1769 in da je začel čebelariti v Meidlingu v drugi polovici leta 1769, potem ko mu je cesarica Marija Terezija dovolila, da lahko poleg študija na risarski šoli opravlja tudi delo čebelarja. Janša je jeseni odpeljal čebele na ajdovo pašo na Moravsko polje. Tako poroča tudi Okorn (1940). Nikjer žal ne piše, kje je dobil čebele, lahko pa iz tega sklepamo, da je Janša tudi na Dunaju ohranjal povezavo s čebelami in čebelarstvom. Posredno to potrjuje zapis v *Anzeignu* (1771), zapisano je, da je za poučevanje čebelarjenja na čebelarški šoli v Augartnu na Dunaju Janša že v prvem letu (1770) sam nabavil čebelje panje s čebelami. Janša naj bi po predstavljenih zapisih v prvem poglavju pripeljal s seboj na Dunaj v kranjskih panjih kranjske čebele, ki so s svojo znano rojivostjo omogočale hitro povečevanje števila čebelnih panjev v šolskem čebelnjaku, to poročajo tudi številni avtorji. Čebelni panji in čebele so bili Janševa last.

Po do zdaj znanih podatkih lahko z zelo veliko verjetnostjo zaključimo, da so imeli v čebelnjaku na prvi čebelarški šoli v Augartnu na Dunaju v kranjskih panjih kranjske čebele z Gorenjske. Tu so jih spoznavali številni Janševi učenci in od tu so se kranjske čebele lahko tudi širile po drugih avstrijskih in ogrskih deželah.

Zasl. prof. dr. Andrej Šalehar

Andrej.Salehar@bf.uni-lj.si

Viri:

- Anton Janša. *Obris njegovega življenja*. str. 1–5. V: *Anton Janša. Popolni nauk o čebelarstvu*. Prevod Francišek Rojina. Ljubljana 1906, 139 strani.
- IV. Von der Landwirtschaft. *Bienenzucht*. 1 (1771) 7, str. 54–56. *Allergnädigst-privilegierte Anzeigen aus sämmtlich kais. königlichen Erbländern*.
- Janša, A., Weipl, T. (1925): *Abhandlung vom Schwärmen der Bienen. Einleitung über Janscha von Theodor Weipl*. Dunaj, 71 strani.
- Melicher, L. J. (1768): *Die Bienenzucht in der Weltausstellung zu Paris 1867*. Wien, 187 str.
- Mihelič, S. (1934): *Anton Janša. Slovenski čebelar. Njegovo življenje, delo in doba*. Ljubljana, 163 strani.
- Navratil, I. (1883): *Anton Janša, slavni kranjski čebelar*. V: *Spomenik o šestoletnici začetka Habsburške vlade na Slovenskem*. Matica Slovenska, Ljubljana, str. 139–166.
- Okorn, J. (1940): *Anton Janscha*. *Schweizerische Bienen-Zeitung*, let. 63, št. 9, str. 527–532.
- Perc, M. (1925a): *Anton Janscha: erster kaiser. königl. Lehrer der Bienenzucht in Wien: 1775–1925*. Celje, 23 strani.
- Raič, S. (1934): *Anton Janša. Njegovo življenje in delovanje*. Ljubljana, 8 strani.
- Rihar, J. (1994): *Ob 220. obletnici Antona Janše*. *Slovenski čebelar*, let. 96, št. 1-4, str. 20–22, 56–57, 83–85 in 111–112.
- Ruttner, F. (2003): *Naturgeschichte der Honigbienen*. 2. izdaja, 357 strani.

Nekaj utrinkov s kongresa Apimondie 2017 v Carigradu

Od 29. septembra do 4. oktobra 2017 je v Carigradu potekal 45. kongres Apimondie. Zaznamovalo ga je, da je bilo prisotnih zelo malo razstavljavcev in predavateljev iz Evrope in ZDA. Razlog za to tiči v napetem političnem položaju v Turčiji in bližini Sirije in Iraka, kjer smo pričča oboroženim spopadom. Kljub odsotnosti poznanih strokovnjakov iz čebelarstva je bilo na letošnji Apimondii kar nekaj predavanj, ki se jih je splačalo poslušati. Povzetke posameznih predavanj in novosti z razstave objavljamo v nadaljevanju.

O apitehničnih ukrepih in zdravilu Aluen Cap

Martin Gabriel s čebelarskega inštituta v Kirchhainu je v svojem predavanju predstavil učinkovito uporabo apitehničnih ukrepov za zatiranje varoj, in sicer metodo izrezovanja zalege in prekinjanje zaleganja matice. Ta apitehnična ukrepa sta slovenskim čebelarjem že dobro poznana, saj je bila metoda prekinitve zaleganja matice že leta 2013 predstavljena na posvetu ApiSlovenija v Celju, prav tako o tem načinu zatiranja varoj predavamo na vseh izobraževanjih o apitehničnih ukrepih. G. Gabriel je v svojem predavanju le še dodatno potrdil, da je priporočljivo po zadnji paši na začetku julija izolirati matico za 25 dni in nato, ko so vse varoje na čebelah, te uničiti z oksalno kislino.



Argentinsko zdravilo
Aluen Cap



Foto: Internet

Z velikim pričakovanjem smo slušatelji strokovnega dela Apimondie pričakovali predavatelja **Diega Maria Iaconisa** iz Argentine z naslovom teme »Učinkovitost novega zdravila Aluen Cap za zatiranje varoj«. V svojem predavanju je g. Iaconis predstavil težave z zatiranjem varoj, ki jih imajo argentinski čebelarji, potem ko je bila ugotovljena odpornost varoj na amitraz, fluvalinat in na kumafos. Zaradi tega so v čebelarski zadrugi Pampero (La cooperativa apícola Pampero) v Argentini izdelali novo zdravilo s trgovskim imenom Aluen Cap, ki je na osnovi oksalne kisline. Na celulozni trak (45 cm x 3 cm x 1,5 mm) so nanесли po 10 g oksalne kisline in po štiri trakove postavili v desetsatne čebelje panje. Skrivnost novega zdravila je v tem, da se oksalna kislina enakomerno sprošča v panju do 42 dni in ves ta čas ubija varoje, ki se izlegajo skupaj z mladimi čebelami. Rezultati uporabe tega zdravila v Argentini, Franciji, Italiji, Keniji, Mehiki in Švici so po informacijah predavatelja pokazali skoraj 96-% učinkovitost zdravila. Novo zdravilo naj bi omogočalo poceni zdravljenje čebel brez kontaminacije medu in voska. To je bilo ugotovljeno tudi v drugih študijah, kjer je bilo uporabljeno zdravilo Aluen Cap.

Vlado Auguštin

Namizni stroj za pridobivanje izkopenca in Flow Hive

Eden najzanimivejših razstavnih predmetov je bil namizni stroj za pridobivanje čebeljega kruhka ali izkopenca, kakor imenujemo fermentirani cvetni prah v čebeljem satju. Že pred pol stoletja so začeli nekateri naši čebelarji s posebnimi žličkami čebelji kruhek izkopavati iz čebeljih celic. Delo je bilo izredno zamudno, saj so potrebovali za kilogram izkopenca kar osem ur napornega dela, zato je bila tudi cena zanj do desetkrat višja od osmukanega cvetnega prahu. Omenjeni namizni stroj za pridobivanje čebeljega kruhka predstavlja pravo revolucijo na področju čebelarstva, saj omogoča hitro in povsem nenaporno pridelavo; v eni uri lahko dobimo z njegovo pomočjo iz satja do 20 kg popolnoma čistega izkopenca. Ni čudno, da se je pred razstavnim prostorom litovske firme Wilara ves čas trlo radovednežev z vsega sveta in da je moral lastnik firme in izumitelj Gediminas Olsevičius od jutra do večera pojasnjevati, kako njegov izum deluje. Po večkratnih poskusih je končno tudi meni uspelo priti do njega. Ko sem se mu predstavil, mi je smeje dejal: »Jaz vas dobro poznam. Pred nekaj leti ste organizirali za skupino 40 čebelarjev iz Litve študijsko



Stroj za pridobivanje izkopenca znamke Wilara

Na desni strani fotografije je g. Gediminas Olsevičius, ki je izdelal namizni stroj za pridelavo izkopenca.



Foto: Franc Šivic

potovanje po Sloveniji in tudi jaz sem bil takrat zraven. Ta obisk v vaši domovini je bil za nas nepozaben.« Nato sva se pogovorila o vsem, kar me je zanimalo, in na koncu me je prosil, naj mu dam svoj naslov v Ljubljani. Ko sem ga vprašal, zakaj potrebuje moj naslov, mi je preprosto dejal: »Zato ker vam želim v znak hvaležnosti za vaš tedanji trud en svoj brezplačni vzorec poslati po pošti. Preizkusite ga in ga predstavite tudi drugim slovenskim čebelarjem!«

Še en izum je navduševal obiskovalce sejma: panj z angleškim imenom Flow Hive, kar bi verjetno opisno prevedli kot

panj, iz katerega teče med. O njem se je pred meseci pisalo in govorilo tudi v naših medijih, tu pa sem ga lahko videl v živo in celo osebno spoznal oba izumitelja, avstralska čebelarja Stuarta Andersona in njegovega sina Cedarja. Če bi želel delovanje panja podrobneje opisati našim bralcem, bi moral tale članek kar precej raztegniti, zato naj povem o njem samo svoje mnenje: gre za precej drago igračko, ki je s tehničnega vidika zanimiva, s praktičnega pa bolj malo koristna, še posebej ne pri gostejših sortah medu, kakršne po večini točimo v Sloveniji.

Na razstavnem prostoru ČZS so se vse dni oglašali čebelarji z raznih delov sveta in iskali informacije o našem čebelarstvu. Med drugim sta nas obiskala največji izraelski čebelar Uri Sorkin (3500 panjev) iz okolice Nazareta ter predsednik palestinskih čebelarjev dr. Tahseen Awda iz Ramale. Oba sta nam predlagala, da prihodnje leto obiščemo Izrael in si ogledamo, kako tam čebelarijo. Z agencijo Ari-tours se že pogovarjamo o organizaciji takšne ekskurzije, več o programu potovanja pa v prihodnji številki SČ.

Franc Šivic

Zahvala: V SČ 11/2017 smo pri zahvali donatorjem za izdelke na Apimondii nekatere pozabili navesti. Pri predstavitvi Slovenije na Apimondii v Turčiji so z donacijo svojih izdelkov sodelovali tudi Vinogradništvo Kupljen (Okoslavci), Vinogradništvo Čurin-Praprotnik (Kog), Vinogradništvo Kosi (Radomerščak), Vinogradništvo Lipovec (Radomerščak), Vinogradništvo Marjan Pihler (Žerovinci), Turistična kmetija Frank-Ozmec (Slamnjak) in Vino Kupljen (Svetinje), za kar se jim najlepše zahvaljujemo. ČZS

Novice iz sveta

Nemčija



Konec aprila 2017 so na Poljskem registrirali insekticid za zaščito rastlin – oljne ogrščice –, imenovan Lumiposa, proizvajalca Du Pont z učinkovino ciantraniliprol. Po mnenju Okoljskega inštituta München je ta insekticid visoko toksičen za čebele. Obstaja bojazen, da bi učinkovina lahko pristala tudi na nemških poljih, kajti po EU-pravu se sme tako tretirano seme uvoziti tudi v Nemčijo. Po anketi spletnega portala Agrarheute je 57 % nemških kmetov že povpraševalo po nakupu in uvozu tretiranega semena iz Poljske. Zvezni urad za zaščito potrošnikov in varno hrano v Nemčiji zaradi visoke toksičnosti ciantraniliprola za čebele svetuje uporabo, pri kateri se v zrak

sprosti čim manj toksičnega prahu. Takšen ukrep za zaščito čebel je po mnenju okoljskega inštituta iz Münchna seveda nezadosten in zato poziva nemško ministrstvo za prehrano in kmetijstvo, da prepove uvoz semena, tretiranega s ciantraniliprolom. Ministrstvo o takšni prepovedi za zdaj še ne razmišlja. Od dr. Jerneja Drogenika z Uprave za varno hrano, veterino in varstvo rastlin smo izvedeli, da v Sloveniji ta insekticid za tretiranje oljne ogrščice (še?) ni registriran.

MB

Vir:
Sas (2017): Mit Cyantraniliprol gebeiztes Saatgut auch in Deutschland?
Deutsche Bienen Journal, št. 10, oktober 2017, let. 25, str. 5.

SLOVENSKI ČEBELAR

CXIX. letnik – leto 2017

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped.

Aberer, Eugen:		40. državno srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev	175
Po sledih Antona Janše	232	Najboljše poslikave panjskih končnic v letu 2017	175
Ačko, Anamarija:		Preprečevanje in ukrepanje ob ropu čebel	195
Namaz iz sončničnih jedrc	277	Zlati in srebrni mladi čebelarji na IMYB-ju 2017 v Angliji	239
Arh Ivanšek, Marija:		Leti moja čebelca skupine Šani Šeni	273
Medeni šodo/šato s sokom pomaranče	83		
Kje je zajec?	308		
Alauf, Marko:		Borko, Marko in Franc Šivic:	
Uvodnik:	97	Novice iz sveta	240
Andrejčič, Tone:		Borko, Marko in Tanja Magdič:	
ČD Straža - Dolenjske Toplice je praznovalo 110-letnico	48	Izkoristimo potencial čebelarstva turizma	233
Auguštin, Vlado:		Borštnik, Brane:	
Zakaj izločati staro satje	37	Moje čebelarjenje v DB-panjih	103
Čebele potrebujejo vodo – čebelarji, namestite higienski napajalnik	46	Moje izkušnje s sublimacijo oksalne kisline	294
Ukrepi za preprečevanje rojenja	131	Bozovičar, Aleš:	
Uničevanje voščene vešče	255	Virusne okužbe čebeljih družin	16
Program 40. ApiSlovenije	4	Na kaj moramo biti pozorni pri nakupu čebel	72
Strokovna razprava o ponarejenosti čebeljega voska	330	Registracija čebelnjakov	73
Auguštin, Vlado in Boštjan Noč:		Izdelava panja iz stirodurja	108
Uvodnik	253	Nakup čebeljih družin brez satja	134
Auguštin, Vlado in Franc Šivic:		Dolžnosti čebelarja pred prevozom čebel na pašo	136
Nekaj utrinkov s kongresa Apimondie 2017 v Carigradu	339	Povzetek strokovne razprave o prevozu čebel na pašo	198
Bauer, Janez:		Zatiranje varoj na Poljskem	296
Šolski medoviti vrt	46	Merjenje in izračunavanje kubitalnega indeksa pri čebelah	335
Bevk, Danilo:		Brus, Robert:	
Čebele kot »mali leteči zdravniki« (I. del)	201	Izjemna medovita drevesa na Slovenskem (I. del)	336
Čebele kot »mali leteči zdravniki« (II. del)	229	Carli, Aleša in Mojca Demšar:	
Borko, Elko:		Naravoslovni dan za učence: Od cveta do medu	176
Pomen dela dr. Filipa Terča – ob stoletnici njegove smrti	263	ČD Leskovec:	
Borko, Marko:		V spomin Martinu Vodopivcu (1939–2015) ob 2. obletnici smrti	252
Družina Skok iz Mozirja postavila Medeno vas	20	Cobey, Susan in Stanislav Plut:	
1. festival čebelarstva pesmi Lukovica 2016	23	Vtisi o kranjski čebeli z obiska v Sloveniji	333
Skulptura iz masla: Kranjska čebela na satju	51	Čebelarstva zveza Slovenije:	
Čebelarjenje z otroki in šolskimi skupinami – knjiga čebelarstva pedagoginje Undine Westphal	81	Obisk svetega Miklavža na Pediatrični kliniki v Ljubljani	23
		Pobuda Apimondiji za podporo zaščiti čebele	278

Delovna skupina veterinarjev za zdravstveno varstvo čebel na VF NVI:

V spomin mag. Lidiji Matavž 320

Ebener, Anja:

Obvezno zimsko zdravljenje varoze 292

Fajdiga, Vladimir:

Čmrlji niso bumbarji – o inteligenci in sposobnosti učenja čmrljev 11
Kako medonosna čebela varuje zalego pred pregrevanjem 194

Gogala, Andrej:

Vresina opnarka (*Colletes succinctus*) 12
Rdečerjava peščinarka (*Andrena fulva*) 35
Navadna kožuhasta čebela (*Anthophora plumipes*) 69
Rana peščinarka (*Andrena praecox*) 105
Rdeča dišavka (*Osmia bicornis*) 133
Črna zidarka (*Megachile parietina*) 170
Progasta kožuharka (*Amegilla garrula*) 231
Istrska žagorožka (*Melitta tomentosa*) 305

Gregori, Janez:

Politika ohranjanja kranjske čebele 18
Kranjska čebela in rumeni obročki (I. del) 99
Kranjska čebela in rumeni obročki (II. del) 145
Kranjska čebela in svetovni dan biodiverzitete, 22. maj 163
Matica se je spridila 196

Hafner, Janez:

150-letnica rojstva Frančiška Rojine 266

Horvat, Marija:

Kvašeni medeni štrukeljci s sončničnimi semeni 177

Intihar, Urška:

Tečaj za čebelarje začetnike 274
Medena potica za božič 327

Ivančič, Bruno:

Predstavitev Čebelarskega društva Sežana 271

Jedlovčnik, Norbert:

Novice iz sveta 44

Jurić, Alenka:

Preverjanje odpada varoj po zimskem zdravljenju pri čebeljih družinah 328

Justinek, Jure:

Pomen tehtnice v čebelnjaku 107
Ureditev medovitega vrta v okolici čebelnjaka 111
Metoda opazovanja in napovedovanja medenja na smreki in javorju 135

Juvančič, Miroslav:

110-letnica Čebelarskega društva Rakek 343

Kandolf Borovšak, Andreja:

Vsebnost kumafosa v vosku in medu 9
Staranje medu in rok uporabnosti 70
Nov pravilnik o splošnem označevanju živil, ki niso predpakirana 72
Ali imamo slovenski čebelarji ustrezno nahranjene čebelje družine? 110
Povzetek strokovne razprave o pridobivanju medu iz deviškega satja 228
Vsebnost kumafosa v čebeljih pridelkih 259

Kandolf Borovšak, Andreja, Aleksander Mikuš in Tomaž Svete:

Vosek, primeren za izdelavo satnic 329

Kandolf Borovšak, Andreja in Vlado Auguštin:

Obdavčite Apple, ne oprashaľevalcev jablan 223

Klemenčič Štrukelj, Nataša:

Predstavitev ukrepov Tehnična pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev ter Racionalizacija sezonske selitve panjev 24
Privlačna embalaža in pestrost ponudbe pritegneta kupce 234
Uporabite najprimernejše poti prodaje 261
Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva za leto 2017 278

Kocjan Ačko, Darja:

Sončnica, lepa in koristna 276

Kostrevec Anej:

E-Hive: Prihodnost čebelarstva v Celju in širše skozi oči mladih 267

Kotnik, Mihaela:

Čebelarsko društvo Šentjur je v letu 2016 zabeležilo 110 let organiziranega delovanja 272

Kovačič Bizjak, Mihaela in Andreja Lisec:

Odrptje Mestnega čebelnjaka Kostanjevica na Krki 344

Kozmus, Peter:

Srečanje koordinatorjev projekta SMARTBEES 2016 na Malti 36
Obravnava aktualnega zdravstvenega stanja čebel na seji Sveta za čebelarstvo 76
Po dogodku Kranjska čebela včeraj, danes, jutri 100
Odbira trotov 141
Kdaj menjati matico 164
O knjigi Brez čebel ne bo življenja 244
Uvodnik 289
Apimondie 2021 v Slovenije ne bo, imamo pa podpredsednika 291

Koželj, Vida: Srečanje in predstavitev listine na Lanšprežu	174	Milošević, Dejan: Priprava čebeljih družin na akacijevu pašo	106
Lesnjak, Tomaž: Plemenilna postaja Lučka Bela	142	Močnik, Mihael: ČD Slivnica na obisku pri pobrateni Čebelarški družini Podčetrtek	50
Lešek, Slavko: Tehnologija čebelarjenja v nakladnem panju od izzimitve do točenja medu	101	Nagernik, Irena: Čebelam prijazna občina 2016 – 2. mesto: Občina Črna na Koroškem	78
Tehnologija čebelarjenja v nakladnem panju od točenja medu do zazimitve	191	Noč, Boštjan: Uvodnik	1
Levstek, Matej: Uvodnik	161	Ganljivo! Človek z vztrajnostjo zmore vse!	68
Lilek, Nataša: Občina Mežica – čebelam najbolj prijazna občina v letu 2016	22	Ustanovila se bo sekcija za vključevanje invalidov v čebelarstvu	69
Državni prvak je gozdni med Čebelarstva Krese iz Dolenjskih Toplic	23	Uvodnik	221
Izdelava mil, krem in druge kozmetike iz čebeljih pridelkov	299	Hvala, Rim ... New York, prihajamo!	241
Označevanje medu glede na kraj pridelave	332	Nekaj besed o knjigi Brez čebel ne bo življenja	275
S sodelovanjem na senzoričnih ocenjevanjih medu do višje kakovosti	348	Novak, Boštjan: Kri in čebele, da življenje teče dalje	349
Magdič, Tanja: Dan čebelarstva turizma	21	Obrulj, Angela: Predstavitev čebelarskega društva Lovrenc na Pohorju	47
Kakšno ceno postaviti za čebelje pridelke?	170	Olenik, Dora: Sežanski čebelarji na obisku pri čebelarjih v Pardubicah na Češkem	208
Dokažite kupcem, da delate dobro	235	Paska Selić, Elizabeta: Medena strjenka z dušenimi jabolki	240
Kakšno ceno postaviti?	261	Podbregar, Žan: Prevoz nakladnih panjev na pašo	138
Označevanje stojnice in čebeljih pridelkov in izdelkov iz čebeljih pridelkov	331	Razvitje prapora Čebelarke družine Braslovče	308
Naj čebelarški spominek in darilo	348	Podgoršek, Peter, Eva Cukjati in Maja Smodiš Škerl: Rezultati vzrejne dejavnosti v letu 2016	144
Mandelj, Matej: Predstavitev Mateja Mandlja – novega tajnika ČZS	5	Prezelj, Franc: Shranjevanje praznih satov v zračni stolp	298
V Višnji Gori začetek nove, čebelam in mestu naklonjene zgodbe	174	Pribožič, Peter: Setev facelije na njivskih površinah	197
Slovenski čebelnjak na posestvu Highgrove princa Charlesa	307	Ratiznojnink, Mateja: Kako pa v Sloveniji – komentar veterinarja VF NVI	293
Marolt, Sandi: Ob desetletnici prirejanja delavnic Kuhamo z medom: Coolinarika 2016	49	Rebek, Sandra: Strokovna ekskurzija apiterapevtov po Balkanu	266
Martelanc, Ivan: Spominski utrinki z razstav panjskih končnic	304	Rogelj Jenko, Mira: Rein vazija – ponovni vdori varoj v čebelje družine	258
Metelko, Miha: Matični mleček in način pridelave	139	Senič, Lidija: Uvodnik	65
Metelko, Sara: Puranji zvitki s sirom, suhimi paradižniki in medom	51		
Milosavljević, Snežana: Kako se s poapnelo zalego spoprijemajo v Srbiji	114		

Senič, Lidija in Marko Alauf:

Razglasitev svetovnega dneva čebel in sprejem
pri predsedniku Republike Slovenije 326

Sever, Jože:

Čebelarjeva opravila v januarju 14
 Čebelarjeva opravila v februarju 44
 Čebelarjeva opravila v marcu 74
 Čebelarjeva opravila v aprilu 112
 Čebelarjeva opravila v maju 146
 Čebelarjeva opravila v juniju 171
 Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu 204
 Čebelarjeva opravila v septembru 238
 Čebelarjeva opravila v oktobru 269
 Čebelarjeva opravila v novembru 305
 Čebelarjeva opravila v decembru 341

Skok Elena in Dragica Repanšek:

Kako otrokom predstaviti čebele in čebelarstvo 236

Skok, Dušan:

Uvodnik 190

Smodiš Škerl, Maja:

Pot do zanesljive opravitve matic čiste
kranjske čebele 165

Süssinger, Aleš:

Čebelam prijazna občina – 3. mesto:
Mestna občina Ljubljana 78

Svete, Tomaž:

Predstavitel del Čebelarkega društva
Ljubljana Moste – Polje 19

Šalehar, Andrej:

Objave pred izidom prve Janševe knjige Razprava
o rojenju čebel v letu 1771 in po njem 206
 Kranjske čebele z Gorenjske na prvi
čebelarški šoli na Dunaju? 337

Šenekar, Patricija:

Uporaba čebeljih pridelkov v kozmetiki 300

Šivic, Franc:

Med, ki ni med 6
 Kitajske tovarne za proizvodnjo medu 7
 Novice iz sveta 13
 O čebelarjenju, primernem tudi za prizadete osebe 67
 Slikarka, ki upodablja čebele z usti 67
 Novice iz sveta 62
 Novice iz sveta 98
 Novice iz sveta 303
 Uvodnik 325
 Nemški čebelarji: »S satnicami nekaj ni v redu« 331

Šivic, Franc in Andreja Kandolf Borovšak:

Novice iz sveta 268

Šivic, Franc in Brane Borštnik:

Novice iz sveta 231

Šivic, Franc in Vladimir Fajdiga:

Novice iz sveta 202

Šmerc, Franc:

Uvodnik 33

Štular, Miha:

Pestrost nabranega cvetnega prahu v različnih
razmerah čebelarjenja 199

Švagelj, Jožef:

Drobtinica o Antonu Janši 207

Toplak, Ivan:

Virusne okužbe čebeljih družin:
včeraj, danes, jutri (I. del) 226
 Virusne okužbe čebeljih družin:
včeraj, danes, jutri (II. del) 256

Upravni odbor ČZS:

Predlogi UO Čebelarke zveze Slovenije
glede reševanja problematike varoze 3

Urh, Milena:

110 let Čebelarkega društva Anton Žnideršič
Ilirska Bistrica 173

Uzunov, Aleksandar in Ralph Büchler:

SMARTBEES – Vzpostavitev evropske
vzrejne mreže 35

Vencelj, Janez:

ČD Solčava razvilo svoj prapor 273

Volaj, Marjan:

Predstavitel Čebelarkega društva Krka in Zagradec 80

Zalokar, Daniela:

Uvodnik 129

Zupančič, Mitja:

Pogoji in zahteve za uspešno ekološko
čebelarjenje v Sloveniji 167

Žagar, Ema:

Čebelam najprijaznejša občina 2016 – 1. mesto:
Občina Mežica 77

Živadinović, Rodoljub:

Zakaj nekatera zdravila ne učinkujejo 40

Žunko, Dušan in Marija Sivec:

Shranjevanje satov v manjših in večjih čebelarstvih 298

Švica



Raziskovalci z Univerze Neuchâtel so v 200 vzorcih medu z vsega sveta iskali ostanke ne-onikotinooidov in v dveh tretjinah vzorcev našli ostanke teh nevarnih sredstev za zaščito rastlin (FFS). Količine so sicer zelo majhne in ne predstavljajo nevarnosti za potrošnike. Toda strah vzbujajoče je to odkritje s stališča okolja in zlasti čebelarstva. Čebele nabirajo svojo hrano na več kvadratnih kilometrih, pri čemer se v njihovih mednih golšah izloči iz nektarja večina škodljivih snovi, ki pa se nato nakopičijo v njihovih telesih (kar skrajšuje njihovo življenje in zmanjšuje njihovo odpornost – op. prev.). Čebelarji zato upravičeno zahtevajo od pristojnih organov:

- prepoved uporabe imidakloprida, tiametoksama in klotianidina;
- da se lahko uporabljajo sintetični pesticidi samo pri rastlinah, ki niso zanimive za čebele;
- na kulturah, ki so medovite ali nudijo cvetni prah, se lahko izjemoma uporablja pesticide samo tedaj, če so te rastline izven dosega čebel.

Franc Šivic

Vir:

www.bienen.ch/de/aktuelles/detail/News/detail/200-honige-auf-ru-eckstaende-untersucht-518.html

Čebelarjeva opravila v decembru

V tem mesecu razen ogledov in obveznega zdravljenja pri čebelah nekih velikih del ni. Družine hočejo mir in tega jim zagotovimo. So pa druga dela, ki spadajo k čebelarstvu in so zelo pomembna, vendar jih med mesečnimi navodili težko najdemo predvsem zato, ker to niso posegi v čebeljo družino, ampak opravila z medom po točenju ter organizirana društvena dejavnost čebelarjev.

Delo z medom po točenju

Pri meni je ves med po točenju skladiščen v tristolitriških nerjavečih sodih, ki so v hladnem kletnem prostoru, v katerem temperatura, tudi v največji poletni vročini, nikoli ne preseže 18 °C. Normalna temperatura je med 12 in 14 °C. Vedno točim zrel med z dovolj nizko vlago, zato sode kmalu po točenju zaprem tako, da pokrov dodatno zatesnim s folijo. Preden polnim v kozarce, v sodu kristaliziran med de-

kristaliziram tako, da po celotnem zunanjem obodu navijem električni grelec z nastavljeno temperaturo 43 °C, snamem pokrov in od zgoraj namestim spiralni grelnik, ki ima tako velik premer, da zajame celotno širino sode in tali od zgoraj navzdol. Grelnik ima nastavljeno temperaturo 40 °C. Ko se med delno raztali do kašastega stanja in se ga da iztočiti iz sode, ga spustim v manjše 25-l posode iz mehkejših živilske plastike. Posode iz trše živilske plastike, ki so nekoliko večje, ne uporabljam več, ker se v hladnem času lomijo. Iz taljenega sode iztočim v manjše posode celotno količino medu. Manjše posode dam v talilno komoro, v kateri kroži zrak temperature do 45 °C, ki segreje med do popolnega utekočinjenja. Popolnoma raztalim samo toliko medu, da mi zadošča za prodajo v naslednjih treh mesecih. Drug med pa čaka v plastičnih posodah do naslednje polnitve.



Nastavljeni grelci na sodu ob taljenju

V grelni komori utekočinjeni med gre čez fino cedilo v posodo polnilnika za polnjenje kozarcev. Ko pride med v posodo polnilnika kozarcev, ima temperaturo pribl. 30 °C. Tu ga pustim stati toliko časa, da mu temperatura pade pod 22 °C. Če bi takoj nadaljeval polnjenje kozarcev, bi čez nekaj dni dobil med v kozarcu na površini tenko, komaj vidno sivo površino, ki je sestavljena iz drobnih zračnih mehurčkov zraka in mu daje slab videz. Pri polnjenju kozarcev ima prvi napolnjen kozarec v sebi dosti pen, zato ni za prodajo, temveč gre za krmo čebelam. Enako je z medom na koncu polnjenja, ko



Sodi v hladnem skladišču

Foto: Jože Sever

Foto: Jože Sever

Foto: Jože Sever



Komora za taljenje, v kateri kroži zrak skozi cevi z grelci

stroj potegne zrak. Med polnjenjem je treba nadzirati količino medu v kozarcu. Če se pri nazivni teži medu 900 g spremeni količina za več kot ± 5 g, se dozirniki popravi. To je še vedno precej bolj točno, kot dovoljuje predpis, je pa bolj pošteno do mojih kupcev. Odkar so ugledali luč sveta, že uporabljamo naše kozarce za slovenski med, za kar mi kljub mnogim pripombam čebelarjev ni žal. Naročam jih od vsega začetka pri istem

dobavitelju in vedno v izvorni, tovarniško zapakirani paleti.

Kozarce pri postavljanju na polnilno napravo prijemam z orokavičeno roko, z belo bombažno rokavico. Enako naredim pri jemanju polnih kozarcev iz naprave ter zapiranju in skladanju v zaboje. Pri zapiranju kozarca mora pokrovček klikniti. Kozarca, praznega ali polnega, se moja gola roka celoten proces polnjenja in etiketiranja ne sme dotakniti (brez rokavice). Kupec je tisti, ki se bo prvi dotaknil polnega kozarca na polici z golo roko. Če kupec pozna proces polnjenja, bo imel lep občutek, vedoč, da je on tisti prvi, ki mu je bilo dano prijeto poln kozarec medu s prosto roko. Takšen kupec se bo vračal nazaj. Pomislite na blago, v trgovini ali v vsakdanjem življenju, ki so se ga pred vami že mnogi dotikali in ga mečkali. Če smo iskreni, moramo priznati, da sta bila s tem blagu odvzeti čistost in vrednost nedolžnosti. Zato so pri polnjenju medu obvezne popolna čistoča, sveže oprana bela halja in rokavice, ki poleg kakovosti medu pripomorejo do pravega izdelka. Star pregovor pravi, da je v rokavicah narejeno delo narejeno samo na pol. Vendar to pri polnjenju medu ne velja. Velja pa pri ropanju bank. Če boš imel umazane rokavice, te dobijo, če pa imaš čisto kravato in belo srajco, te ne bodo dobili.

Foto: Jože Sever



Polnjenje medu v kozarce

Še nekaj misli o organiziranju v čebelarstvu

V čebelarsko društvo sem se včlanil kmalu po letu 1962, in sicer v ČD Ljubljana mesto. Na prvem občnem zboru smo kupovali žeblje in opeko. To so bili prostovoljni prispevki za čebelarski dom na Brdu. Kljub kasnejšim zbiranjem za čebelarski dom, kot smo ga takrat imenovali, mi je lepo in sem ponosen, ko vidim, kaj so zmožni narediti čebelarji v svoji slogi. To delo lepo teče naprej in naj bo v ponos vsem, ki dobro mislijo o naši organizaciji. ČZS je organizacija, ki so jo ustanovili čebelarji in so ji po toliko letih prva in edina skrb čebele in čebelarji. Po mojem mnenju sta drugim organizacijam, ki se imajo za varuhe čebel, glavni cilj obstanek in spoštovanje lastnih norm.

Sedemindeset let sem bil v upravnem odboru ČD Semič in vem, da so ljudje, ki hočejo biti glavni, sicer bodo delali zgago. Takim godrnjačem v čebelarstvu ne moreta pomagati ne Bog ne politika. Če se včlaniš v neko društvo, mu skušaj pomagati, ne pa škoditi. Pri delu v upravnem odboru sem spoznal psihologijo čebelarjev, ki jo morajo predsedniki ČD zelo upoštevati za mir in sodelovanje med člani. Občni zbor čebelarskega društva mora biti organiziran v prvi polovici decembra, in sicer zato ker so takrat člani že pomorili zajedavce pri svojih čebeljih družinah in mirno in zadovoljno brez skrbi čakajo pomlad. So polni energije, ki so jo pripravljene darovati v dobrobit društva, in zato tudi sprejmejo bolj smeje načrte za delo v prihodnjem letu. Če so občni zbori društva v februarju (in se delijo koledarji s 15-% obrabo), je pa stanje drugačno. Čebelarji so »frekvenčno« vezani na čebele, ki komaj čakajo na prve izlete. Čebelarji ne vedo, kako bo s prezimitvijo, in potem to nervozno stresajo na druge na zboru. Pride do prerekanja in tako društvo izgubi ves elan za delo. Zato pazite, predsedniki, kdaj boste sklicevali občne zборе.

Zahvala in apel

Ob koncu leta se zahvaljujem vsem tistim pravim čebelarjem, ki skrbijo za čebele, ter vsem imetnikom čebel, ki hlepijo po dobičku. Vsak bo dobil svoje zadovoljstvo. Obračam se pa tudi na tiste »nadčebelarje«, ki se imajo za pametnejše od celega sveta, s tem ko:

- prijavijo svoje čebele na vse sorodstvo, ker se bojijo davka, in nastopajo kot sorodstveni grozdji;
- ob prevozu čebel namesto urejene dokumentacije iščejo ovinke in čebele skrivajo po grmovju;
- ob odmrtnju družin nimajo toliko poguma, da prijavijo odmrtnje.

Vsi vi prevzvišeni »nadčebelarji«! Slej ko prej vas bo narava udarila, zato vas prosim, bodite ljudje.

Jože Sever – Semič

cebelarstvo.sever@gmail.com

110-letnica Čebelarskega društva Rakek

Čebelarska tradicija in intenzivnejši razvoj čebelarstva na področju Rakeka segata v drugo polovico 19. stoletja. V tem času so gojili čebele predvsem posestniki, duhovniki, učitelji in z izgradnjo južne železnice železničarji v tako imenovanih »čuvajnicah«.

Od leta 1872 do 1886 je služboval na Uncu in od 1886 leta naprej na Rakeku nadučitelj Ivan Poženel. Iz zapisov so razvidna njegova prizadevanja na področju razvoja šolskih vrtov in čebelarstva. Umrl je leta 1900 na Rakeku, kjer je tudi pokopan. Bil je ustanovni član Slovenskega čebelarskega društva 1898. Slovensko čebelarsko društvo je predhodnik današnje ČZS, katere član je tudi ČD Rakek. To področje je bilo upravno in politično vezano na logaško okrajno glavarstvo. Leto 1905 je začetek vključevanja čebelarjev s področja Rakeka, Unca in Ivanjega sela v Slovensko čebelarsko društvo. To se je zgodilo 26. 3. 1905 na čebelarskem shodu v Logatcu v Gostilni pri »Kramarju«, kjer je bila ustanovljena Čebelarska podružnica, v katero so bili včlanjeni takratni čebelarji. Že v naslednjem letu je bilo objavljeno, da se je v Logatcu ustanovila krepka čebelarska podružnica. V poročilu tajnika Avgusta Bukovica *Poročilo o občnem zboru Slovenskega osrednjega čebelarskega društva v Ljubljani* je zapisano, da se je shoda udeležilo 28 čebelarjev, v podružnico pa se je včlanilo 21 čebelarjev. Čebelarska podružnica je imela redne shode, leta 1906 in 1907 v Logatcu, leta 1908 in 1909 v Lazah in leta 1910 pri g. Ribariču na Uncu. Povezanost čebelarjev našega področja je bila vse do leta 1944 pod Čebelarsko podružnico Laze.

V obdobju med obema vojnama sta na našem področju delovala in širila čebelarsko znanje med čebelarji dva čebelarja. Josip Ribičič, pisatelj, učitelj in čebelar, je v šoli na Rakeku služboval od 1925 do 1929. Na šolskem vrtu je postavil lep čebelnjak. Drugi je bil Vlado Rojec, pisec člankov in urednik Slovenskega čebelarja (1946–1964). V šoli na Rakeku je služboval od leta 1926 do 1935. Tudi on je imel na šolskem vrtu čebelnjak. V tem obdobju je aktivno deloval še Andrej Kenič, nadučitelj na Uncu. Nadaljeval je prizadevanja na področju razvoja šolskih vrtov in čebelarstva. Postavil si je čebelnjak na vrtu ob hiši na Rakeku. Čebelariti je začel že leta 1906, član Slovenskega čebelarskega društva je bil od leta 1907. Od leta 1926 je bil član Čebelarske podružnice Laze. Aktivno je deloval na področju čebelarstva vse do svoje smrti 1965. Pokopan je na Rakeku.



Dan odprtih vrat 3. 6. 2017

Foto: Arhiv ČD Rakek

Po letu 1945 so ustanovili Podružnico čebelarske zadruge na Rakeku, v katero so bili zajeti čebelarji s področja Logatca, Laz, Blok, Starega trga, Grahovega in Rakeka. Leta 1948 se je z ukinitvijo okraja Rakek tudi čebelarska organizacija vezala na nov okraj Postojna. Tako se je 25. 2. 1951 ustanovilo ČD Postojna, že 8. 3. 1951 pa Čebelarska družina Rakek, ki je bila v sestavi ČD Postojna. Predsednik Čebelarske družine Rakek je postal Mirko Juvančič, tajnik pa Andrej Kenič. V obdobju do leta 1976 so dejavnosti potekale predvsem na področjih vodenja plemenilne postaje v Rakovem Škocjanu, skrbi za zdravstveno varstvo čebel (nosema), nabave sladkorja, povezave z Medexom glede odkupa čebeljih pridelkov in zagotavljanja opreme, usposabljanja, organizacije ekskurzij, prevozov čebel na pašo in še bi lahko naštevali.

Plemenilno postajo v Rakovem Škocjanu so postavili postojnski čebelarji leta 1949, vodil jo je Maks Avšič, od leta 1951 naprej pa Jožef Kretič. Po letu 1951 so se v delo vključili čebelarji z Rakeka in po opravljenem tečaju o vzreji matic 1957 sta prevzela vodenje plemenilne postaje brata Juvančič, prve tri leta Alojz, naprej pa vse do leta 1974 Mirko. Plemenilna postaja je delovala izredno uspešno. Svoj neizbrisni pečat so v tem obdobju pri delu pustili: Andrej Kenič, Mirko Juvančič, Jože Braniselj in Franc Albreht.

V letu 1976 se je s spremembo zakonodaje čebelarska družina izločila iz ČD Postojna in se opredelila kot samostojna ČD, neposredno povezana v ČZS. Po letu 1976 so se nadaljevale dejavnosti čebelarjev na vseh področjih dela ČD Rakek. Leta 1976 je začel delovati čebelarski krožek na OŠ Jožeta Krajca na Rakeku. Deloval je do leta 1988. Mladi čebelarji so se strokovno izobraževali in dokazovali svoje znanje tudi na tekmovanjih mladih čebelarjev, kjer so dosegali lepe rezultate. Zasluga za uspešno delo krožka gre Francu Albrehtu, ki je vodil čebelarski krožek ves ta čas. Leta 1977 je bila na območju takratne občine Cerknica usta-

Foto: Arhiv ČD Rakek



Prejem občinskega priznanja 12. 6. 2017



Razvitje društvenega prapora 8. 7. 2017



Akcija sajenja lip 19. 4. 2017

novljena občinska zveza čebelarских društev, ki aktivno deluje še danes. Pogoj za ustanovitev je bila ustanovitev ČD, ki so izšla iz ČD Rakek (Begunje, Cerknica, Bloke), in že prej ustanovljeno društvo Stari trg pri Ložu. Prvi predsednik OZČD je bil Leopold Frelih, tajnik pa Franc Albreht.

Dejavnost čebelarjev se je nadaljevala na vseh področjih, naj omenimo le nekatere: usposabljanje čebelarjev, zdravstveno varstvo čebel in zdrava prehrana, promocija čebelarstva in čebeljih pridelkov, ohranjanje avtohtone kranjske čebele, pašni red, vključevanje v delo ČD Rakek, ZČD Cerknica in ČZS. Pri tem ne smemo mimo najzaslužnejšega v obdobju po letu 1993, našega čebelarja Cirila Vidriha. Opravljal je vrsto funkcij od ČD Rakek, ZČD Cerknica do organov v ČZS. Bil je pobudnik vrste dejavnosti na vseh področjih. Ena od dejavnosti je organiziranje mesečnih srečanj članov ČD Rakek. Vodi jih čebelarški mojster Boris Seražin.

Danes ČD Rakek šteje 46 članov. Članstvo se je začelo povečevati v obdobju po letu 2010, ko je bilo 25 članov. Društvo vodi upravni odbor v sestavi: predsednica Vida Winkler; tajnik Miroslav Juvančič; člani Anton Bajt, Ivan Jernejčič, Ingrid Matičič; blagajnik Franci Albreht; poverjenik za pashiša Vasilij Škrlj. Dejavnost članov ČD Rakek je izredno

pestra. Naj naštejemo le najpomembnejše. Že od samega začetka sodelujemo pri izvedbi »tradicionalnega slovenskega zajtrka«, kjer vsako leto z donacijo medu popestrimo zajtrk v vrtcu Martin Krpan, enota na Rakeku, v OŠ Jožeta Krajca na Rakeku in podružnični šoli Rudolfa Maistra na Uncu. Udeležujemo se izobraževanj in posvetov, ki so pomembni za pridobivanje čebelarških znanj in izkušenj. Organiziramo mesečna srečanja članov ČD Rakek. Pospešujemo pridelavo in porabo čebeljih pridelkov ter organiziramo v te namene odmevne »dneve odprtih vrat«. Čebelarji vlagajo svoj trud v promocijo čebelarstva in čebeljih pridelkov, ohranjanje naše avtohtone kranjske čebele ter prizadevanje za pobudo, da postane 20. maj svetovni dan čebel. Na osnovi pašnega reda vzdržujemo in vodimo postopke dodeljevanja stojišč čebelarjem prevoznikom, ki pripeljejo čebele na pašo. Vključujemo se tudi v dejavnosti, ki jih pripravljata ČZS in ZČD Cerknica, prav tako sodelujemo z drugimi društvi na območju KS Rakek in občine Cerknica. Nekaj čebelarjev se je vključilo tudi v shemo višje kakovosti »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo«.

Za svoje 110-letno uspešno delovanje je ČD Rakek od ČZS prejelo plaketo Antona Janše in ob občinskem prazniku zlato taborsko priznanje Občine Cerknica. ČD Rakek je v okviru praznovanja 110-letnice delovanja razvilo prapor, s katerim želi utrditi delovanje društva, ohranjati bogato tradicijo čebelarstva in čebel na našem področju.

Miroslav Juvančič, tajnik ČD Rakek

Odprtje Mestnega čebelnjaka Kostanjevica na Krki

Zapisi in ustna izročila pričajo, da je bilo čebelarstvo pomembna panoga tako v vaseh kot v mestnem okolju Kostanjevice na Krki. V Čebelarškem društvu Kostanjevica na Krki

smo se odločili, da prenovimo star čebelnjak, ki ga je družina Vintar podarila društvu. Čebelnjak je izredno lep, mojstrsko in umetniško oblikovan s posebnimi detajli in figurami. Ena

od figur je iz lesa izdelan uniformiran mož, ki stoji pred panjem in predstavlja čuvaja, ki skrbi za mir pred čebelnjakom. Še ena posebnost Vinterjevega čebelnjaka je trokapnica, ki ni značilnost slovenskega čebelnjaka in predstavlja redkost v slovenskem prostoru. Čebelnjak pomeni dragocenost kot sam objekt in predstavlja našo dediščino. Obnovitvena dela



so potekala pod vodstvom Tonija Bizjaka in močno angažiranih članov društva ter ob podpori domačih podjetnikov.

Na prireditvi 9. septembra 2017 so množico prisotnih nagovorili: predsednik domačega društva Boštjan Punčuh, župan občine Kostanjevica na Krki Ladko Petretič, evropski poslanec Franc Bogovič in predsednik ČZS Boštjan Noč. Janez Penca je, kot oskrbnik, simbolično prejel ključ čebelnjaka.

V kulturnem programu so nastopili Pihalni orkester Kostanjevica na Krki, Larisa Hribar, Jakob Jelenič, Franja in Manca Punčuh, Manca Baznik in Tjaša Ulčnik s harmoniko. Program je povezovala Mihaela Kovačič. Ob tej pri-

ložnosti je bil predstavljen Kostanjeviški med, obiskovalci pa so imeli možnost degustacije različnih vrst medu. Pripravili smo zloženko o zgodovini čebelnjaka, razstava čebelarje opreme in fotografska razstava naših čebelnjakov pa sta popestrili svečani dogodek. Pogostitev so pripravile pridne roke gospodinje. Številni čebelarji, ljudje dobre volje in kar devet praporščakov čebelarskih društev (RČZ Petra Pavla Glavarja, ČD Šentjerneje, ČD Straža - Dolenjske Toplice, ČD Stična, ČD Sevnica, ČD Raka, ČD Krka Novo mesto, ČD Šentjanž in ČD Kostanjevica na Krki) so po končani prireditvi nadaljevali prijetno druženje.

Mihaela Kovačič Bizjak in Andreja Lisec

Hvala in še enkrat hvala vsem!

V petek, 17. novembra, ob Tradicionalnem slovenskem zajtrku smo Slovenci spet stopili skupaj in obeležili dan slovenske hrane. Hvala vsem, ki so sodelovali, predvsem pa hvala vsem slovenskim čebelarjem, ki s(m)o pred 11 leti začeli »medeni« zajtrk. Vsa leta smo čebelarji večinoma darovali veli-

ko medu. V vseh letih približno 20 ton. Vseh 11 let čebelarji ta dan obiskujemo šole in vrtce prostovoljno, a z velikim veseljem in ponosom, saj nas otroci pričakujejo in sprejmejo z navdušenjem! Tudi v tem letu smo nadaljevali pobudo, da ustvarimo najštevilčnejši pevski zbor, ki bo usklajen kot čebelja družina zapel vsem dobro poznano in priljubljeno pesem *Čebelar* Ansambla Lojzeta Slaka, vsak na svoji lokaciji, a ob istem času. Na podlagi prijavi-

osnovnih šol in vrtcev je ta dan *Čebelarja* pelo vsaj 36.300 pevcev na več kot 266 osnovnih šolah, v vrtcih idr., verjamemo pa, da je pesem odmevala tudi v marsikaterem vrtcu, šoli, zavodu in še kje, kjer prijave niso oddali! Hvala tudi vsem partnerjem v projektu, posebej MKGP-ju z Dejanom Židanom na čelu, in vsem šolam, vrtcem, zavodom ... skratka HVALA!

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Ambroževe svete maše po Sloveniji

13. Ambroževa sveta maša v Novi Štifti – Vabimo vas na tradicionalno, že 13. čebelarsko sveto mašo v čast našemu zavetniku sv. Ambrožu. Obred bo v nedeljo, 3. 12. 2017, ob 10. uri v romarski cerkvi Marije Zvezde v Novi Štifti pri Gornjem Gradu. Vabljeni vsi čebelarji in ljubitelji čebelarstva. Posebno vabimo velja praporščakom čebelarskih društev, saj želimo, da bi naše praznovanje polepšali s prapori. Po maši bo sledilo tudi družabno srečanje. Dodatne informacije na tel. št.: 041/793 520 (g. Rop). *ČZ Sa-Ša in ČD Gornji Grad*

Ambroževa maša v Poljčanah – ČD Poljčane vabi na sveto mašo, ki bo 3. 12. 2017 ob 10. uri v cerkvi sv. Filipa in Jakoba v Laporju. Po obredu bo pred cerkvijo stojnica s čebelarsko ponudbo. *Andrej Rojs, predsednik ČD Poljčane*

Ambroževa maša na Viru pri Domžalah – ČD Vir pri Domžalah vabi čebelarje in ljubitelje narave k sv. maši v počastitev zavetnika čebelarjev sv. Ambroža ter za pokojne in žive čebelarje. Sv. maša bo v četrtek, 7. 12. 2017, ob 18. uri v farni cerkvi sv. Jožefa na Viru pri Domžalah. Zaželeni praporščaki s prapori. *ČD Vir*

Tradicionalna Ambroževa sv. maša – ČD Radeče, ČD Šentjanž in ČD Sevnica vljudno vabimo čebelarje na tradicionalno čebelarsko druženje in 11. Ambrožovo sveto mašo v čast čebelarskemu zavetniku sv. Ambrožu, ki bo v soboto, 9. 12. 2017, ob 11. uri v cerkvi Svetih treh kraljev na Brunku. Lepo vabljeni in naj medii! *Gregor Bregar, ČD Radeče*

Ambroževa maša ČD Goriče – Vabljeni na Ambrožovo sveto mašo, ki bo 10. 12. 2017 ob 10. uri v župnijski cerkvi v Goričah. *Janez Petač, tajnik ČD Goriče*

13. Ambroževa maša v Dobu pri Domžalah – V župnijski cerkvi sv. Martina v Dobu pri Domžalah bo 10. 12. 2017 ob 10. uri sveta maša za pokojne čebelarje in v počastitev sv. Ambroža. Vabljeni vsi ljubitelji tega našega praznika. Zaželeni praporščaki s prapori. *ČD Krtina Dob*

Ambroževa maša v Lovrencu na Pohorju – UO ČD Lovrenc na Pohorju vabi vse čebelarke in čebelarje k zahvalni sveti maši v počastitev našega zavetnika sv. Ambroža. Sveta maša bo v nedeljo, 10. 12. 2017, ob 10. uri v cerkvi sv. Lovrenca v Lovrencu na Pohorju. Po sveti maši bo v Čebelarskem domu Lovrenc na Pohorju družabno srečanje s pogostitvijo. Čebelarska društva vabimo, da se maše udeležijo s prapori. Veselimo se srečanja z vami! *ČD Lovrenc na Pohorju*

Čebelarska sveta maša – Čebelarji ČD Šenčur vabimo vse okoliške in druge čebelarje, da se 10. 12. 2017 ob 10. uri v župnijski cerkvi svetega Jurija v Šenčurju udeležijo čebelarske svete maše. Lepo vabljeni tudi praporščaki. *ČD Šenčur*

Vabilo na Ambrožovo mašo – Ob godu svetega Ambroža, zavetnika čebelarjev, ČD Loška dolina vabi k zahvalni sveti maši v župnijsko cerkev svetega Jurija v Starem trgu pri Ložu, v nedeljo, 10. 12. 2017, ob 10. uri. Po maši bo sledilo tudi družabno srečanje. *Matej Petelin, tajnik ČD Loška dolina*

Zelo konstruktiven sestanek z novim predstojnikom VF NVI

V četrtek, 16. 11. 2017, je v prostorih ČZS potekal sestanek z novim predstojnikom VF NVI g. dr. Matjažem Ocepkom. Sestanek, na katerem smo

sodelovali še Boštjan Noč, Lidija Senič in Vlado Auguštin, je potekal v pozitivnem in konstruktivnem duhu. Ker se g. Oceppek zaveda problematike zdravstvenega varstva čebel, s katero se srečujejo čebelarji na terenu, je pripravljen vložiti maksimalno energijo za reševanja tega stanja. V skladu z dogovorom se bomo reševanja proble-

matike na tem področju lotili sistematično. Že decembra bomo imeli skupen sestanek na temo hude gnilobe, januarja na temo varoze in februarja o drugih zadevah s področja zdravstvenega varstva čebel. Cilj je, da čim bolj pripravljeni in usklajeni pričakamo novo čebelarsko sezono.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Ob razglasitvi svetovnega dneva čebel naj pri vseh čebelarjih zaplapolajo zastave ...

V sredini letošnjega decembra (predvidoma okoli 15. decembra) naj bi skupščina OZN v New Yorku razglasila 20. maj za svetovni dan čebel. S tem bo postal 20. maj praznik čebelarjev celega sveta. Slovenski čebelarji smo

lahko ponosni, da bo to dan, ko v Sloveniji praznujemo tudi rojstvo našega največjega čebelarja Antona Janše. Slovenci zelo poredko ob slovenskih praznikih izobesimo slovensko zastavo. Ker smo že v preteklosti čebelarji pokazali, da je v slogi moč, pokažimo tudi tokrat Sloveniji in svetu, da smo ponosni na svoje korenine, dosežke in da smo čebelarji. Zato naj na dan razglasitve svetovnega dne čebel z naših domov, čebelnjakov ... plapolajo čebe-



larske zastave. Zastave si lahko priskrbite v tajništvu ČZS pri Barbari Dimc, in sicer ob nakupu do 10. decembra z 10-% popustom.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Imenovana strokovna skupina za razglasitev ogroženosti čebel

Čebelarjenje je iz leta v leto te-

žavnejše. Danes čebela brez čebelarja skoraj ne more več preživeti. Minister Dejan Židan je imenoval strokovno skupino, ki bo pripravila strokovne podlage, da Evropski komisiji čimprej predlagamo, da se

čebele razglasi za ogrožene. S tem bodo dane pravne možnosti podpore na panj – za vsak panj za vsakega čebelarja!

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Pobuda za cenejše dizelsko gorivo za čebelarje prevoznike

Kot predsednik ČZS sem se udeležil čebelarskega sejma Dalmatina

v Splitu. Med drugim sem se sestal z vodstvom Čebelarske zveze Hrvaške, ki je za svoje čebelarje prevoznike od države zagotovila »modri dizel«, kot ga imenujejo oni. Gre za popust na gorivo oziroma za neko kvoto brezplačnega dizelskega goriva za čebe-

larje prevoznike. Tokrat se bomo tudi mi »učili« od sosedov Hrvatov in pristojnemu ministrstvu v Sloveniji predlagali, da podobno uvedemo tudi pri nas. Upam, da nam bodo prisluhnili.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

V Višnji Gori bo 18. maja postavljen tudi čebelnjak

V občini Ivančna Gorica, natančneje v Višnji Gori, se že pospešeno pripravljajo na odprtje obeležja, posvečenega kranjski čebeli. Odprtje bo 18. maja 2018 v sklopu prireditev ob 1. praznovanju svetovnega dne čebel. Potekajo tudi že dogovori o vsebinah na temo

kranjske čebele v sami »hiši«. Na ČZS smo pridobili pokrovitelja (vrednost pribl. 10.000 EUR), ki bo v bližini hiše kranjske čebele postavil čebelnjak z 21 panji (podoben čebelnjaku »Hofer«). Čebelnjak bo služil v promocijske, izobraževalne idr. namene.

Boštjan Noč, predsednik ČZS



Foto: MB

Natečaj za najboljšo tehnološko inovacijo v čebelarstvu

ČZS in Celjski sejem vsako leto marca pripravita največje letno srečanje domačih čebelarjev ApiSlovenija, tem pa se v vse večjem številu pridružujejo tudi čebelarji iz tujine. Prodajna razstava je umeščena v čas tik pred začet-

kom čebelarstva sezone, ko čebelarji že opravljajo nakupe za prihajajočo sezono, zato predstavlja odlično priložnost za nakup in predstavitev čebelarstva opreme. Ker je organizatorjema cilj, da je sejem čim zanimivejši, na sejmju poteka tudi predstavitev novosti v čebelarstvu. ČZS tudi letos razpisuje natečaj za najboljšo tehnološko inovacijo v čebelarstvu. Vse zainteresirane inovatorje prosimo, da svoje inovacije oz.

svoje tehnološke rešitve iz čebelarstva pošljejo na sedež ČZS na Brdu pri Lukovici do 1. 2. 2018. Komisija za izbor bo izbrala najboljše tehnološke rešitve, ki jih bomo širši čebelarški javnosti predstavili na čebelarstvu posvetu v Celju 2018. Več informacij vam je na voljo na tel. št.: 040/436 516 ali na e-slovu: vlado.augustin@czs.si.

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

Rezultati natečaja »Šivamo otroški kostum ČEBELICA SIVKA«

V septembru 2017 je bil objavljen natečaj »Šivamo otroški kostum ČEBELICA SIVKA«, ki je trajal do 1. 11. 2017. Namen natečaja je bil, da se kostumi čebelic, v katerih srečujemo otroke na raznih dogodkih v šolah in vrtcih, prenehajo uporabljati v črno-rumeni kombinaciji in se zamenjajo s sivo-črno, ki pravilno predstavlja našo avtohtono kranjsko sivko. S tem želimo ozaveščati tudi širšo javnost, da je slovenska čebela siva in ne rumena.

ČZS se vsem sodelujočim na natečaju zahvaljuje, še posebej pa otrokom, ki so na natečaju sodelovali z risbami čebelice sivke. Treba je poudariti, da je prav vsaka prijava, ki je prispela na

natečaj, po svoje posebna in vredna vsake pohvale. Vse risbe bodo na ogled na sedežu ČZS, najboljše tri risbe vsake šole in vrtca pa objavljamo v nadaljevanju. **Rezultati natečaja:**

1. OŠ Mokronog, Vrtec Mokronožci, Andreja Oštir in Manja Tišlar;
2. Otroški vrtec Metlika, Melita Kajin;
3. OŠ Franja Goloba Prevalje, Vesna Oder;
4. Vrtec Urša, Domžale, Martina Tomić, Nataša Pirc;
5. OŠ Polzela, enota vrtec, Ema Kotonik in Jožica Rosenstein;
6. OŠ Louisa Adamiča Grosuplje, Sabina Erjavec;



Foto: Barbara Dimc. Oblikovanje: Andrejka Čufer

7. Vrtec Otona Zupančiča, Ljubljana, Valentina Novak.

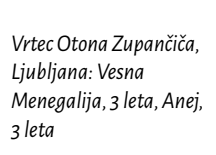
Drugi sodelujoči: OŠ Dornberk, Vrtec Miškoljin, Sneberje, in OŠ Miklavž na Dravskem polju, podružnica Dobrovce. Vse prispеле prijave na natečaj si lahko ogledate tudi na spletni strani ČZS.

ČZS



OŠ Franja Goloba Prevalje: Filip Backovič, 1. b, Leni Kovačič, 1. b, Tjaša Vogrin, 1. š

Vrtec Miškoljin, enota Sneberje, skupina Čebelice (2–4 leta), neznani avtorji



OŠ Polzela, enota vrtec: Vanessa Brkovič, 5 let, Marcel Josić, 5 let, Ajda Smrekar, 5 let

Vrtec Otona Zupančiča, Ljubljana: Vesna Menegalija, 3 leta, Anej, 3 leta



OŠ Louisa Adamiča Grosuplje: Maja Režek, 5. a, Mojca Strah, Gašper Matiašič, 5. a

OŠ Miklavž na Dravskem polju, podružnica Dobrovce: Ela Štrucl, 1. a, Luka Repič, 1. a, Zoja Žvajkar, 1. a.

Sodelovanjem na senzoričnih ocenjevanjih medu do višje kakovosti

Tudi letos so bila organizirana slovenska in mednarodna senzorična ocenjevanja medu. Organizatorji senzoričnih ocenjevanj medu OČD Koper, ČD Semič, ZČD Pomurja in Pomurski sejem (AGRA) pa so se odločili, da najbolje senzorično ocenjenim medom ponudijo možnost, da se udeležijo tudi državnega senzoričnega ocenjevanja medu, ki je letos potekalo v organizaciji ČZS, s ciljem spodbuditi čebelarje, ki pridelujejo kakovosten med, k vključevanju v sheme kakovosti. Na državno senzorično ocenjevanje se lahko uvrstijo le vzorci, ki so na mednarodnih in slovenskih ocenjevanjih dosegli naziv prvaka vrste.

Državno senzorično ocenjevanje se lahko izvede, če so v posamezni kategoriji vsaj trije vzorci. Letos se je ocenjevalo v štirih kategorijah, in sicer so bili v kategoriji gozdni med štirje

vzorci, v kategoriji smrekov med trije vzorci, v kategoriji kostanjev med trije vzorci in v kategoriji cvetlični med štirje vzorci. Prejeli smo tudi dva vzorca akacijevega medu in en vzorec lipovega medu, vendar se zaradi premajhnega števila vzorcev v njihovih kategorijah niso uvrstili v nadaljnje ocenjevanje. Strokovna komisija pod vodstvom predsednice doc. dr. Mojce Korošec z Biotehniške fakultete se je sestala 9. 11. 2017. V komisiji so sodelovali še mag. Andreja Kandolf Borovšak, mag. Amalija Božnar, dr. Jasna Bertonec, Primož Božnar, Eva Cukjati in David Kozamernik. Senzorično ocenjevanje je bilo izvedeno v skladu s Pravilnikom o senzoričnem ocenjevanju medu (UO ČZS, 2014). Najbolje uvrščeni vzorci medu so bili izpostavljeni tudi kemijskim analizam, s katerimi se potrjuje tudi kakovost in varnost.

Zaključna prireditev in podelitev priznanj najboljšim bosta potekali v petek, 8. decembra, ob 19. uri na sedežu ČZS. Ta dan bomo vsem prisotnim,



Foto: Nataša Lilek

Komisija po opravljenem delu

še posebej čebelarjem, ki so se uvrstili na državno senzorično ocenjevanje, predstavili prednosti shem višjih kakovosti in jih nagovorili k sodelovanju, saj imajo z uvrstitvijo na državno senzorično ocenjevanje ob preverjeni kakovosti svojega medu vse potrebne pogoje, da svojim potrošnikom ponudijo med iz katere izmed zaščitnih shem višje kakovosti na področju medu.

Nataša Lilek, svetovalka JSSČ



EVROPSKA UNIJA PODPIRA KAMPANJE, KI SPODBUJAJO VISOKOKAKOVOSTNE KMETIJSKE PROIZVODE



Naj čebelarški spominek in darilo

ČZS je s ciljem povečanja ponudbe spominkov in daril s področja čebelarstva na svoji spletni strani v marcu objavila razpis za naj čebelarški spominek in darilo. Na natečaj je prispelo 60 predlogov spominkov, prispevalo pa jih je 17 različnih avtorjev oziroma institucij. Izbor čebelarških spominkov je pester, zanimiv, domisel in raznolik ter hkrati ponuja možnosti obdaranja za različne namene. Komisija za naj čebelarški spominek in darilo 2017

v sestavi: Miha Renko, STO, predstnik komisije, Luka Kočvar, MKGP, Nataša Klemenčič Štrukelj, ČZS, oba člana komisije, se je sestala in pregledala vse spominke, ki so prispeli na natečaj. **Po preišljenem točkovanju in ocenjevanju je komisija kot najbolje ocenjeni čebelarški spominek/darilo v vsaki od kategorij izbrala naslednje spominke oz. darila:**

a) Čebelji pridelki in izdelki iz čebeljih pridelkov v izvornih darilnih embalažah: Tatjana Ladinek, Medene radosti – kozarček medu in naravno medeno milo.

b) Spominki, povezani s čebelarstvo

tradicijo, ki so že na trgu: Damjan Popelar, Miniatura Janšev čebelnjak.

c) Predlog daril in spominkov, povezanih s čebelarstvom, ki se še ne pojavljajo na trgu: Andreja in Tjaša Stankovič, Medenjera.

Vse spominke je komisija označila kot primerne in bodo objavljeni v posebnem e-katalogu čebelarških spominkov in daril, ki ga bomo pripravili in objavili na spletu. Vse spominke smo razstavili na sejmu MOS v Celju, ob dnevu čebelarškega turizma, ki bo 1. decembra potekal na ČZS, pa bodo na ogled udeležencem.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

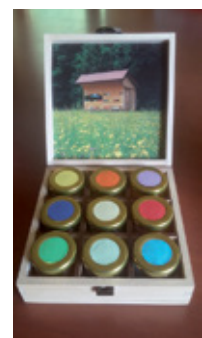


Foto: Tanja Magdič

Strokovna razprava: Kako prodreti na tuje trge

Slovensko čebelarstvo je vedno bolj prepoznavno tudi v tujini. Kako prodreti na tuja tržišča, pa je vprašanje, ki si ga pogosto zastavljajo čebelarji. Odgovore na to vprašanje in druge izzive, ki so povezani s prodorom na tuje trge, bomo osvetlili v strokovni razpravi ČZS, JSSČ,

z naslovom »Kako prodreti na tuje trge«, ki bo potekala **v torek, 12. decembra 2017, ob 16. uri** v prostorih Čebelarstva zveze Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica. Na strokovni razpravi bodo sodelovali:

- g. Tomaž Šauperl, Čebelarstvo Šauperl, s predstavitvijo prodaje čebeljih pridelkov,
- g. Robert Bali, Čebelarstvo Pislak Bali, s predstavitvijo prodaje matric in čebeljih družin,

- g. Zdravko Logar, direktor Logar Trade d. o. o., s predstavitvijo prodaje čebelarstva opreme,
- g. Blaž Ambrožič, Čebelarstvo Ambrožič, predstavitev čebelarstva turizma ter
- g. Boštjan Kozole, direktor Evrosad d. o. o. Krško, predstavitev dobre prakse prodora v tujino.

Nataša Klemenčič Štrukelj,
svetovalka JSSČ

Zeleno gnojenje s setvijo medovitih rastlin

ČZS se že dlje zavzema za izboljšanje poletne čebelje paše. V zvezi s tem si želimo, da se rastline za zeleno gnojenje (podor), ki so medonosne in

vključene v ukrep KOPOP, podorjejo po njihovem cvetenju. Prav tako si želimo, da se te rastline posejejo pravočasno, da lahko čebele s tem pridobijo tudi ustrezno pašo. Te želje smo predstavili odgovornim na MKGP-ju na sestanku, ki smo ga imeli 15. septembra na sedežu ČZS. Njihov odgovor je bil,

da je v okviru Programa razvoja podželja natančno določeno, kdaj se rastline za zeleno gnojenje sejejo in kdaj podorjejo. Obljubili so, da bodo na terenu z inšpekcijskimi službami preverili doslednost izvajanja tega ukrepa.

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

Kri in čebele, da življenje teče dalje

To je slogan skupnega projekta ČZS in Rdečega križa Slovenije, s katerim želimo zagotoviti 150 litrov krvi, kar zagotavlja dnevno potrebo po krvi v Sloveniji.

Krvodajalstvo je v Sloveniji tako kot v mnogih evropskih in drugih državah organizirano pod okriljem Rdečega križa na načelih neplačanosti, prostovoljnosti in anonimnosti. Rdeči križ Slovenije s 56 območnimi združenji je nacionalni organizator krvodajalstva v državi za zagotavljanje nemotene oskrbe zdravstvenega sistema z varno krvjo. Večina med nami morda nikoli ne bo potrebovala krvi, vendar je za

vse nas zelo pomembno, da imamo na voljo zadostne zaloge varne krvi. Naša država sodi med tiste, ki pokrivajo vse potrebe po krvi same. V Sloveniji daruje kri več kot 5 % prebivalcev, vsak delovni dan 350–400 krvodajalcev, da zadostimo dnevnim potrebam zdravstva po krvi. Vsako leto se krvodajalskih akcij udeleži vsaj 100.000 krvodajalk in krvodajalcev, kar kaže, da lahko označimo krvodajalstvo kot slovensko nacionalno izročilo in najbolj množično in najbolj plemenito obliko solidarnosti v Sloveniji. Redno darovanje krvi je mnogim postal način življenja. Zahvaljujoč podpori na tisoče prostovoljnih krvodajalk in krvodajalcev letno, ki z darovanjem rešujejo premnoga človeška življenja, kot tudi solidarnosti in požrtvovalnosti tako

prostovoljcev, mentorjev, strokovnjakov transfuzijske službe, medijev ter sodelavcev v Sloveniji ohranjamo samozadostnost preskrbe z zdravo in varno krvjo. Skrb za krvodajalstvo ni samo skrb humanitarne organizacije, temveč mora postati tudi splošna družbena skrb, skrb vseh družbenih skupin, institucij, zdravstvenih zavodov, društev, tudi čebelarjev.

Vabimo vas, da se nam pridružite na čebelarški krvodajalski akciji na začetku meseca maja 2018 in skupaj tudi na tem področju marsikomu omogočimo boljši jutri. Kakšno je stanje zalog krvi v državi, pa si lahko ogledate na spletnem naslovu: www.daruj-kri.si

Boštjan Novak, strokovni sodelavec
RKS za krvodajalstvo

Predlogi za odličja oz. plakete Antona Janše v letu 2018

Predlogi za dobitnike odličij Antona Janše I. stopnje

Čebelarstva društva in območne čebelarstva organizacije prosimo, da najpozneje do 1. 2. 2018 na naslov ČZS pošljete pisne predloge za dobitnike odličij Antona Janše I. stopnje ter plakete Antona Janše v letu 2018. Pri obli-

kovanju predlogov upoštevajte merila veljavnega Pravilnika o odlikovanjih, priznanjih in nagradah, ki je objavljen na spletni strani ČZS. Na tej spletni strani boste našli tudi obrazec za pripravo predloga.

Praznovanje obletnic delovanja čebelarstva društev

Vse čebelarstva organizacije, ki boste v letu 2018 praznovali 50-, 70- ali 90-letnico svojega delovanja in boste tako tudi prejemnice odličij Antona

Janše, prosimo, da to do 10. 2. 2018 pisno sporočite na naslov ČZS. Čebelarstva organizacije, ki boste v letu 2018 praznovali 100- ali večletnico svojega delovanja in boste tako prejemnice plakete Antona Janše, prosimo, da to prav tako do 1. 2. 2018 pisno sporočite na naslov ČZS.

Dodatne informacije prejmete pri tajniku ČZS, matej.mandelj@czs.si, 041/337 854.

Komisija UO ČZS
za odlikovanja in nagrade

Razpis za izbor najstarejših, izvirnih in posebnih čebelnjakov

Čebelarstva zveza Slovenije nadaljuje vzpostavljanje registra najstarejših, izvirnih in posebnih čebelnjakov. Pridobiti želi podatke o čebelnjakih na terenu, komisijsko oceniti njihovo starost, izvornost in posebnost, jih na podlagi tega uvrstiti na seznam kulturne dediščine ČZS ter jih promovirati kot slovensko posebnost in pomemben del naše stavbne dediščine. Komisiji UO ČZS za čebelarstvo kulturno dediščino bo pri tem strokovno pomagal avtor knjige Slovenski čebelnjaki univ. prof. dr. Borut Juvanec. Z vzpostavitvijo registra želimo slediti več ciljem:

1. Uvrstitev čebelnjaka v slovenski arhitekturi na mesto, ki si ga zasluži (odkrivanje, inventarizira-

nje, dokumentiranje, vpis na seznam kulturne dediščine ČZS).

2. Povečati ozaveščenost prebivalcev Slovenije na področju stavbne kulturne dediščine.
3. Ohranjanje slovenske prvobitnosti.
4. Povečanje vrednosti slovenske kulture na področju arhitekture in čebelarstva v EU in svetu.

Kategorije in način izbora čebelnjakov:

1. kategorija – **starost čebelnjaka**. Način izbora: strokovnjaki (čebelarji, arhitekti in etnologi) bodo na podlagi prispelke dokumentacije, preverjanja in ogleda na terenu določili starost vsakega čebelnjaka posebej.
2. kategorija – **značilni čebelnjaki**. Način izbora: strokovnjaki (čebelarji, arhitekti in etnologi) bodo na podlagi prispelke doku-

mentacije, preverjanja in ogleda na terenu ter glede na vgrajeni material, obliko, sestavo in postavitev določili značilnosti vsakega čebelnjaka posebej.

3. kategorija – **posebni čebelnjaki**. Način izbora: strokovnjaki (čebelarji in arhitekti) bodo na podlagi prispelke dokumentacije, preverjanja in ogleda na terenu glede na izvedbo določili posebnosti vsakega čebelnjaka posebej.

Prijava na razpis: Razpisna dokumentacija je dosegljiva na spletni strani www.czs.si. Čebelarstva društva in posamezne čebelarje vabimo, da svoje vloge pošljejo najpozneje do 10. januarja 2018 na naslov ČZS ali po e-pošti na: matej.mandelj@czs.si.

Komisija UO ČZS za čebelarstvo kulturno dediščino

Obvestilo o novem najemniku na ČZS

Gostišče pri Čebelici v Čebelar-

skem centru Slovenije je dobilo novega najemnika. To je g. Grega Lipovšek iz Trzina. Najemnik gostišča v Čebelarstvu centru Slovenije priznava vsem članom ČZS, ki članstvo doka-

žejo s člansko izkaznico, 10 % popusta pri nudenju gostinskih in prenočitvenih storitev.

ČZS

Urniki usposabljanj v decembru

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. **Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti izkaznico ČZS!** Iz objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani

www.czs.si. **VF NVI** izvaja znotraj Programa izobraževanja s področja zdravstvenega varstva čebel izobraževanja v naslednjih vsebinskih sklopih: **1. sklop:** Prepoznavanje bolezenskih znakov bolezni pri čebeljih družinah; **2. sklop:** Ugotavljanje in zdravljenje najpogostejših bolezni pri čebeljih družinah; **3. sklop:** Ukrepi za zaščito zdravja čebel s področja obvladovanja varoze; **4. sklop:**

Poznavanje zdravil za zdravljenje bolezni pri čebeljih družinah, sledljivost nabave in uporabe zdravil, ustrezno shranjevanje zdravil in neškodljivo odstranjevanje neuporabljenih zdravil; **5. sklop:** Pravilna uporaba zdravil za zdravljenje bolezni pri čebeljih družinah, vodenje in hranjenje evidenc; **6. sklop:** Izobraževanje čebelarjev začetnikov s področja zdravstvenega varstva čebel.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
2. dec.	9.00	2. sklop*	Mateja Ratiznojnik	Čebelarstvo dom Beltinci, Poljska pot 13, Beltinci	ga. Ratiznojnik 031/622 730
6. dec.	16.00	2. sklop*	mag. Vida Lešnik	Bar Veseljak, Šolska ulica 10a, Slovenj Gradec	ga. Lešnik 041/645 792
7. dec.	16.00	3. sklop*	Mateja Ratiznojnik	Okrepčevalnica pri kapelici Marta Gumilar s.p., Andrejci 17, Martjanci	ga. Ratiznojnik 031/622 730
7. dec.	16.30	Oskrba čebeljih družin med letom**	Marija Sivec	Restavracija Štefanič, Brežice	g. Kelhar 031/893 230
7. dec.	17.00	Izdelava razvojnih načrtov	Nataša Klemencič Štrukelj	Park vojaške zgodovine, Kolodvorska 51, Pivka	g. Dolgan 040/757 694
12. dec.	16.00	4. sklop*	mag. Vida Lešnik	Čebelarstvo dom Črna na Koroškem	ga. Lešnik 041/645 792

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
12. dec.	16.00	3. sklop*	Mateja Ratiznojnik	OŠ Ivana Cankarja Ljutomer, Cankarjeva cesta 10, Ljutomer	ga. Ratiznojnik 031/622 730
13. dec.	17.00	Priprava čebeljih družin za uspešno prezimovanje	Vlado Auguštin	Kulturni dom Dolsko, Dolsko 55, Dol pri Ljubljani	g. Uršič 041/686 427
13. dec.	17.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarska zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	ČRIG Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Stušek 041/762 651
14. dec.	16.00	1. sklop*	Mateja Ratiznojnik	Gostišče pri Rudiju, Šalovci 168a, Šalovci	ga. Ratiznojnik 031/622 730
14. dec.	17.00	Čebelji pridelki – moč narave	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Ekomuzej Žalec, Cesta Žalskega tabora 2, Žalec	ga. Kandolf Borovšak 040/436 514
19. dec.	16.00	3. sklop*	mag. Vida Lešnik	Prostori ČD, Ptujška cesta 3, Ormož	ga. Lešnik 041/645 792
21. dec.	17.00	Pridelava matičnega mlečka	Miha Metelko	Čebelarski center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačevič 01/729 61 24
22. dec.	16.00	Izdelava razvojnih načrtov	Nataša Klemenčič Štrukelj	OŠ Selca	g. Čenčič 031/741 371

* Program izobraževanja s področja zdravstvenega varstva čebel (vsi izvajalci so dr. vet. med.). * Usposabljanja iz Programa ukrepov na področju čebelarstva.

December je čas dobrih mož in obdarovanj

Vetrovka za prosti čas je idealno darilo za čebelarje, prijatelje in sorodnike. V mesecu decembru vam ob nakupu kape ali vetrovke podarimo 10-% praznični popust. Naročila sprejemamo v tajništvu ČZS na 041/370 409, 01/729 61 00 ali barbara.dimc@czs.si. Oblečila pošljemo tudi po pošti. Tajništvo ČZS

Artikel	Cena v EUR z DDV
polo majica - M in Ž, velikosti od S-XXXL, 67 % bombaž in 33 % poliester	18,30
majica - M in Ž, velikosti od S-XXXL, 67 % bombaž in 33 % poliester	15,30
vetrovka - M in Ž, velikosti od S-XXXL, iz materiala, ki je odporna na dež in veter, 100 % poliester	60,70
kapa s ščitnikom - 100 % bombaž	7,9



Čebelarška oprema Seražin



- Nudimo:
- Čebelnjake
 - Panje
 - Točila
 - Pripomočki za odkrivanje satov
 - Opremo za rokovanje s sodi
 - Predelavo kamionov



Obiščite nas na spletni strani:
www.cebelska-oprema.si
 e-mail: boris@serazin.si
 tel: 041-728-119

Z najlepšimi željami za praznike
in vse lepo v novem letu.



FTN d.o.o.

Nad izviri 34, 2204 Miklavž
Tel. 02/62 96 226



PRODAM

Seme ajde, sorta darja, naravno sušena, za seme ali moko (okolica Brežic), tel.: 051/335 468.

Cvetni prah, letošnji, posušen, nabran na območju Bele krajine, možna dostava na dom, tel.: 040/845 113.

Cvetni prah, pakiran po 5 kg, zamrznjen, letošnji, tel.: 041/990 360.

Cvetni prah, globoko zamrznjen, možna menjava za med, ter AŽ-satnike, vrtane, rogljičene in lepljene (Rogaška Slatina), tel.: 041/822 366.

Sveže zmrznjen cvetni prah, tel.: 040/619 679.

Sveže zmrznjen cvetni prah, nabran v neokrnjeni naravi, primeren za apiterapijo, ker čebelarim sonaravno, tel.: 051/610 398.

120 kg čebeljega voska ter akacijev, cvetlični in gozdni med ter rabljene 10-satne AŽ-panje, tel.: 031/326 959.

Ajdov, akacijev, cvetlični in lipov med, lastne pridelave, možna dostava po vsej Sloveniji, tel.: 040/217 542.

Akacijev, cvetlični, kostanjev in ajdov med lastne pridelave, cena po dogovoru, možna dostava do Ljubljane, tel.: 041/252 695.

Akacijev, cvetlični in kostanjev med, letošnji, v sodih ali kozarcih (Cerkno), tel.: 041/881 830.

Akacijev in cvetlični med, tel.: 031/269 475.

Akacijev in cvetlični med v sodih, tel.: 040/815 884.

Akacijev, cvetlični, kostanjev, hojev in ajdov med, propolis in cvetni prah, lastna pridelava, možna dostava, cena po dogovoru, tel.: 031/787 235.

Akacijev, cvetlični, lipov, gozdni in ajdov med, tel.: 041/784 775.

Akacijev, cvetlični, lipov, kostanjev in gozdni med ter matični mleček, tel.: 041/587 573.

Akacijev, cvetlični in gozdni med, z analizami, pridelan v največjem čebelarstvu v Sloveniji, ter matični mleček odlične kakovosti, tel. 031/734 905.

Akacijev, cvetlični, kostanjev in ajdov med v sodih, tel.: 031/810 337.

Cvetlični med (Pomurje), tel.: 041/575 961.

Cvetlični, lipov in gozdni med v sodih ter cvetni prah, možna dostava, tel.: 051/304 578.

Cvetlični, lipov, gozdni in hojev med, tel.: 041/614 683 (v večernih urah).

Cvetlični in gozdni med, tel.: 031/882 295.

Cvetlični in gozdni med v sodih, dostava po celi Sloveniji, tel.: 041/385 620.

Lipov med v večjih količinah, možna dostava na dom, cena po dogovoru (Goriška brda), tel.: 041/704 233.

Kostanjev, gozdni in smrekov med, v kozarcih ali sodih, SMGO, tel.: 070/869 248.

Gozdni med, letošnji, v sodu ali kozarcih, vsebnost vode 15,5 %, elektroprevodnost 1,5 ms/cm, tel.: 041/839 496.

Gozdni med v kozarcih ali sodih (Zgornja Savinjska dolina), tel.: 041/299 922.

Gozdni med, SMGO, pridelan v deviških satih (Dolenjska), tel.: 031/879 833.

Gozdni, kostanjev med, tel.: 031/796 931.

Nekaj čebeljih družin na 10 LR-satih 1/1, prevzem možen do spomladi z rezervacijo, tel.: 031/830 552.

Več čebeljih družin na LR-, AŽ- in RV-satih, na voljo spomladi, možen odkup panjev in panjske opreme, tel.: 040/865 988.

Napravo za žičenje satnikov in utapljanje satnic, tel.: 041/812 510.

Panjsko tehtnico, starejše izvedbe, ohranjena in točna, tel.: 041/487 742.

Nove AŽ 7- in 10-satarje – tudi 3-etažne, možna menjava za čebelje družine, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

AŽ-satnike, zbite ali nesestavljene, tel.: 031/803 070.

AŽ-satnike, lepljene, zbite, vrtane, lahko zažičene ali s satnico, možna menjava za vosek, tel.: 041/772 399.

Tovornjak Iveco za prevoz za bojnikov čebeljih družin, vozen z B-kategorijo, registriran (Primorska), tel.: 041/881 830.

RF-kad, dimenzije 98 x 81 x 59 cm za razkuževanje vseh vrst panjev in 5-, 7-, 10-satarje AŽ, tel.: 041/487 742.

Šestsatno samoobračalno točilo pogona 220 V (Domžale), tel.: 041/830 008.

KUPIM

Zabojsnik za prevoz 10 AŽ-panjev, tel.: 041/881 830.

Sončni talilnik za vosek, tel.: 051/225 916.

Štirisatno točilo, inoks, z motorjem (AŽ-sistem), tel.: 041/432 037.

Panjsko tehtnico, mehansko, in rabljene 5-, 7- in 10-satne AŽ-panje ter sončni talilnik voska, tel.: 041/698 103.



APIS MED®

ČEBELARSTVO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: 01/755 12 82, faks: 01/755 73 52

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
16.00–17.00
ob sobotah zaprto

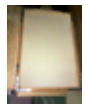
apis.med93@gmail.com



10-SATNI AŽ-PANJ



NAKLADNI AŽ-PANJ



IZOLACIJSKA PENA



RUMENO VEDRO
12,5 KG 3,2 EUR

PREDELAVA
VOSKA V
SATNICE
SAMO 1,25 EUR/KG



100-KG RSF-POSODA
10-% ZNIZANJE – AKCIJSKA
CENA 87,3 EUR



PRAŠILČEK
AŽ 3-, 5-, 7- IN 9-SATNI



TRIETAŽNI AŽ-PANJ



GRELNICI ZA MED
VIŠINA 80 CM 187 EUR
VIŠINA 100 CM 197 EUR



KAKOVOSTNA RSF-
TOČILA IN POSODA



STANDARDNI LR-
IN DVOTRETINJSKI
LR-PANJ

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov). ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 1,25 EUR/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Odkupujemo vosek po največ 7,00 EUR/kg. ■ Priznано vzrejališče čebeljih matic Debevec. Sprejemamo naročila. ■ Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah. Sati morajo biti prešteti, sicer menjava ne bo mogoča.

• Panji so izdelani natančno in kakovostno. • Kakovostna izdelava po ugodni ceni. • Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.

Trgovina in proizvodnja: Vrhnik, Opekarska 16

MŠ MIZARSTVO
ŠTURM

www.mizarstvo-sturm.si
Izdelava čebeljih panjev in ostalega masivnega pohištva

GREGOR ŠTURM s.p.
Podgora 3a
4224 Gorenja vas
gsm: 041 515 005



Čebelarški center Gorenjske v Lescah, Rožna dolina 50a, vam omogoča:

- izdelavo satnic iz vašega voska,

- odkup voska,

- nakup AŽ- in LR-satnic.



Vse informacije dobite na: www.cricg.si ali 031/628 499

Popust za člane ČZS

www.krze.si

TRADICIONALNA IZDELAVA VSEH VRST AŽ PANJEV
NAJBOLJŠI SLOVENSKI SMREKOV LES
ROGLJICENI (CINKANI) SPOJI

PRI ENKRATNEM NAKUPU DESETIH PANJEV VAM PODARIMO PRAŠILČEK

MIZARSTVO KRŽE 1936

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
041 420 200 01/755-1317

MAKARIN MATERIALI
ODLIČNA IZDELAVA



proponasal

pršilo za nos z aplikatorjem

Z MORSKO VODO
IN PROPOLISOM

- za čiščenje in vlaženje nosne votline
- 100% naravno
- brez konzervansov in barvil
- brez potisnih plinov



www.medex.si

GJ PANJ

- za prehod iz AŽ v NAKLADNO čebelarjenje ("prednosti enakega satnika"),
- primeren za ZACETNIKE (kompatibilen z LR in DB nakladami, enostavno rokovanje, hranjenje in zdravljenje čebel),
- KVALITETNA IZDELAVA (rogličeni spoji, kvaliteten smrekov les),
- MOŽNOST DOSTAVE.

040 464 873

www.mojcebelnjak.si

 **Mizarstvo Strgar** d.o.o., Priljučeva ulica 10 a, 1291 Škofljica

Panje izdelujemo po načrtih in s sodelovanjem z univ. dipl. inž. Ivanom Jurkovičem.

Izdelava prevoznih čebelnjakov AŽ- in nakladnih

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si
info@cebelnjaki.si
Telefon: 031 681 589



www.cebelar.net

Za več informacij pokličite:
041 222 665

PANJI IN ČEBELARSKA OPREMA

PANJ LR 10 satni
Cena: **75 eur**

PANJ AŽ 10 satni
Cena: **99 eur**

PONUDBA VELJA DO RAZPRODAJE ZALOGI!
Medom d.o.o., Dolnja Bitnja 19 a, 6255 Prem

Dr. Gosar

Eko koncentrat
Ameriški slamniki, rdeča pesa... Koncentrati za mešanje z medom z odlično prodajno zgodbo.

Polnjenje medu
Polnjenje medu v prirodno embalažo (pomoč pri deklaraciji in dizajnu).

Inhalacija iz panja
Različni inhalacijski seti s katerimi lahko izvajate inhalacijo aerosola iz panja.



info@dr-gosar.si; www.dr-gosar.si; 041674724



Wachs HÖDL

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | 8493 Klösch, Avstrija
Telefon & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:
Ponedeljek-petek 8.00-12.00, 13.00-18.00
Sobota 8.00-12.00

Jezik za sporazumevanje: nemščina in slovenščina.
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju Logar trade, d. o. o., iz Šenčurja in Jana posredovanje, zastopanje, Maribor.


Kako nas najdete:



Imejte svoj vosk pod nadzorom!

Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi svojega voska ali starega satja! Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
- Zelo ugodno razmerje med količino in kakovostjo.
- Po želji izdelujemo satnice vseh debelin in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Velika izbira pripomočkov za čebelarjenje.



Mark für Austria Bio Garantie

SPIRALNI POTOPNI TALILNIKI ZA MED



Lastnosti:

- Velika kontaktna površina med medom in grelnim telesom.
- Enakomerna razporeditev grelne površine po celotni širini posode.
- Stalna temperatura gretja, ki nikoli ne preseže 40 °C.
- Preprosto vzdrževanje.

Na voljo so naslednji modeli:

Premer	Moč	Cena z DDV
170 mm	50 W	70,00 €
215 mm	50 W	75,00 €
300 mm	75 W	85,00 €
350 mm	100 W	95,00 €

Naročila sprejema in prodaja:
Atelšek d. o. o., Povir 52a, Sežana
E-pošta: vanja@atelsek.si
GSM: 031/350 971 ali 031/667 158

Zapustili so nas



MIHAEL FRAS
1937–2017

V 81. letu se je ustavilo srce našega čebelarja in prijatelja Mihaela Frasa – našega Miheca. Rodil se je 28. avgusta 1937 v Veržejju. Čebelariti je začel leta 1954 in imel od 4 do 20 družin. Veliko let so se ob njegovem čebelnjaku s čebelami in njihovim življenjem seznanjali otroci vrtca in OŠ Veržej. Na koncu seznanitve pa so se lahko posladkali z medom. Več mandatov je bil član upravnega odbora, dva mandata pa tudi blagajnik. Bil je dejaven tudi v drugih društvenih občine. Za svoje delo v čebelarstvu je prejel odličje Petra Dajnka, A. J. III. in II. stopnje in značko zvestobe za 50 let čebelarjenja. Kot vestnega čebelarja ga bomo ohranili v trajnem spominu.

ČD Veržej



FRANC FEKONJA
1935–2017

Poslovali smo se od dolgoletnega člana Franca, rojenega 28. 6. 1935, doma z Rožengrunta. Čebelariti je začel leta 1950. Bil je vzoren čebelar, vedno pripravljen pomagati z nasveti mlajšim čebelarjem, s svojo redoljubnostjo pa je bil vzor tudi

starejšim. Vedno je znal prisluhniti in svetovati. Vedno je iskal nove možnosti za doseganje večjega donosa medu. Brez njegovega zavzetega dela ni minila nobena akcija društva. Bil je eden od ustanoviteljev naše čebelarke družine leta 1955. Leta 2017 je bil imenovan za častnega člana društva. Več mandatov je bil član upravnega odbora. Vedno je dejavno deloval tudi v raznih komisijah v čebelarstvu. Za svoje požrtvovalno delo je prejel več priznanj in pohval, med drugimi tudi odličji A. J. III. in II. stopnje.

ČD Velka - Sladki Vrh



IGNAC KAUČIČ
1922–2017

V društvo se je včlanil takoj po upokojitvi leta 1980. Sam si je ob hiši zgradil čebeljak in okoli njega posadil veliko medovitih rastlin. Zelo rad je iskal izboljšave pri čebelarjenju, svoje dosežke pa nam je rad predstavil. Prebral je veliko strokovne literature s področja čebelarstva, tudi več nemških knjig, ter znanje rad prenašal na mlade čebelarje. Za svoje dolgoletno nesebično delo v čebelarstvu je prejel odličje A. J. III. stopnje. Leta 2003 je postal častni član društva. Zadnja leta njegovega življenja je zaznamovala huda bolezen, vendar je vse težave premagoval s svojo močno voljo do življenja. Kljub vsej negi in

skrbi najbližjih je sedaj v 96. letu tiho zaspal. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD Velka - Sladki Vrh



ALOJZ KOŽUHAR
4. 4. 1932–20. 1. 2017

Pokojni Alojz je začel čebelariti s tremi AŽ-panji leta 1993, nato je zgradil nov čebeljak in povečal število čebeljih družin. S čebelami si je krajšal čas in bile so mu v veliko veselje. Rad je pomagal pri vseh društvenih dejavnostih. Poleg čebelarstva je dejavno deloval v gasilstvu in lovstvu. Čeprav je bil invalid brez noge, je še naprej skrbno čebelaril vse do smrti. V letu 2017 je bil sprejet za častnega člana društva. Za posebne zasluge pri razvoju čebelarstva je dobil pisno priznanje čebelarkega društva. Pokopan je na pokopališču v Juriju ob Pesnici. Na pokopališču smo se čebelarji od njega poslovili z društvenim praporom. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD Velka - Sladki Vrh



JOŽEF MAUČEC
1939–2017

Jožef je bil čebelar z dušo. S svojimi ljubljenska-

mi čebelami je delal fino, tako kot sta bila fina njegov poklic in delo. V njegovi družini je tradicija čebelarstva ostala zelo pomembna. Med prvimi sta s sinom kupila večji kamion in prevažala čebele v oddaljene kraje. Bil je mentor in dober vzornik mnogim mladim. Zaslužno je prejel več odlikovanj in priznanj. S praporom smo se čebelarji ČD Beltinci poklonili in poslovili od dobrega čebelarja in prijatelja. Ohranili ga bomo v spoštljivem in trajnem spominu.

ČD Beltinci



CIRIL LAZAR
26. 6. 1941–2. 8. 2017

V avgustu smo se poslovili od svojega člana Cirila Lazarja. Mladost je preživel na Kolovratu, kjer je že od otroških let čebelaril z očetom. Zaposlil se je v rudniku. Ob izgradnji lastnega doma mu je oče podaril čebelje družine. Predano je čebelaril s svojimi družinami vse do smrti. Rad je bil med čebelarji, udeleževal se je čebelarških usposabljanj in svoje izkušnje delil tudi z drugimi. Rad je vsakomur priskočil na pomoč, saj ni bilo opravila, ki ga Ciril ne bi opravil. Svoje čebelarstvo znanje in veščine je prenesel na sina, ki bo naprej čebelaril namesto njega. Ohranili ga bomo v lepem in trajnem spominu.

ČD Zagorje

IVAN GRABNAR 1929–2017

V letošnjem januarju smo se poslovili od svojega člana Ivana Grabnarja s Kolovrata pri Izlakah. Svoje otroštvo je preživel v naravi, ki jo je imel neizmerno rad ves čas svojega življenja. Že v mladosti je začel čebelariti in temu ostal zvest do zadnjega dne. Zgledoval se je po čebelah, saj je bil marljiv, skrben, delaven in družaben. Vseskozi je bil tudi član čebelarskega društva Zagorje

je. Rad se je udeleževal strokovnih predavanj, ekskurzij, delovnih akcij in družabnih srečanj. Bil je duhovit in strokoven čebelar, zato je bil zaželen mentor mlajših čebelarjev. Rad je vsakomur priskočil na pomoč in marsikateremu začetniku podaril kakšno družino. Zaspal je za vedno skupaj s svojimi sedmimi čebeljimi družinami. Ohranili te bomo v najlepšem spominu.

ČD Zagorje

**DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKO OPREME,
MD OPREMA**



Osmukalniki, kateri ne plesnijo.

Gladež 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313
tel.: 05 973 05 36 po 15 uri
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov in sončne topilnike iz nerjavne pločevine po ugodnih cenah.

Čebelarstva tehtnica
www.apiscale.eu samo **95,40 EUR**

- ločen brezžični display
- spremljanje moči družin
- spremljanje donosa medicnine
- pravočasno ukrepanje ob rojenju
- pravilno krmiljenje
- za vse vrste panjev

041/844-482
Matevž Strgar s.p., Primičeva ulica 10a, 1291 Škofljica



GlasiloslovenskičebelarjejeustanoviloSlovenskočebelarskodruštvozaKranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica. Vpisano je v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Tel.: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si

Transakcijski račun ČZS: SI56 0318 6100 2214 727, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Uredniški odbor

Marko Borko, Brane Borštnik, Stanislav Drev, Vladimir Fajdiga, Janez Gregori, Mira Jenko Rogelj, Andreja Kandolf Borovšak, Borut Preinfalk

Urednik

Marko Borko

Uredništvo

01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php

Lektorica

Moja Pipan

Oddaja prispevkov

Članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu. Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi in osmrtnice

Cela stran: 870 € (zunanja stran ovitka), 680 € (notranjost, živi rob), 495 € (notranjost), pol strani: 435 € (zunanja stran ovitka), 345 € (notranjost, živi rob), 250 € (notranjost), tretjina strani:

165 €, četrtnina strani: 120 €, petina strani: 85 €, desetina strani: 35 €. Oblikovanje reklamnega oglasa: cela stran in polovica strani 50 €, tretjina, četrtnina, petina, desetina 40 €. Popravki reklamnega oglasa: 1–10 popravkov 2 €, 11 ali več popravkov 5 €. Popust pri ceni za 4- do 6-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 7- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Člani ČZS lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 130 besed. Cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica. Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi). Naklada: 7850, Tiskano: 27. 11. 2017.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Fotografija na naslovnici: Poslikana panjska končnica. Nominirana fotografija z mednarodnega natečaja čebelarske fotografije Čebelarske zveze Slovenije 2017.

Foto: Klara Sajevec, Slovenija

Mednarodna barvna koda za označevanje čebeljih matic



KUNSTELJ

Miha Kunstelj s. p., inž. Jože Kunstelj s. p.

Zavrti 41, 1234 Mengeš
Tel.: 031/352 797, 01/723 70 27
E-pošta: jm-kunstelj@amis.net
www.mj-kunstelj.com

Čebelarski jopiči, kombinezoni, klobuki, kape, rokavice, pajčolani ...
Čebelarska točila in posode za med, rezervni deli za točila, motorji
(80 in 110 W), ročni pogoni ...

NOVO! Izdelki za zaščito: čebelarske obleke iz mrežaste tkanine, gumijaste rokavice (odporne proti kislini), rokavice iz debelega usnja, klobuk s kovinsko mrežo.



ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s. p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks: 01 36 41 307

GSM: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI



IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME TRGOVINA - ČEBELARSTVO



SATNICE

IZDELAVA IN PRODAJA
VSEH VRST SATNIC.
PO DOGOVORU MOŽNA
IZDELAVA SATNIC IZ
LASTNEGA VOSKA.
(MIN. KOLIČINA 30 KG)
OGLEJTE SI IZDELAVO
SATNIC NA
NAŠI SPLETNI STRANI.



MATIČNA REŠETKA



VSE ZA OBNOVO PANJEV



Spoštovani čebelarji!

*Ob iztekajočem letu se
Vam zahvaljujemo za
izkazano zaupanje in
Vam želimo vesel
Božič ter medeno leto*

2018!!!

Srečno!

Delovni čas: od pon. do čet.: 9.00-12.00 in 15.00-17.00, pet.: 9.00-15.00

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KAKOVOST - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO
4-% POPUST PRI
GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 100 EUR V NAŠI PRODAJALNI.

BH
Belokranjski
HRAM

LYSON

Akcija

Za člane ČZS nudimo 7% popust pri nakupu čebelarke opreme
v vrednosti nad 50 EUR. Pri nakupu sladkorja v količini večji od
200 kg pa prejmete 11% popust na vso opremo Lyson.



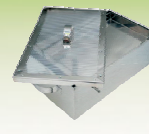
Točilo 6 kaset kombinirano za AŽ in LR,
avtomatsko samoobračalno
cena: **1.620,16 €**



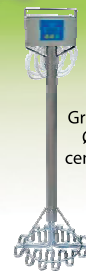
Točilo 4 satno univerzalni koš,
motorni pogon
cena: **547,00 €**



Zaščitni kombinezon
več vrst
že za **32,00 €**



Inox sončni
topilnik - mali
cena: **184,46 €**



Grelec za med
Ø 250 mm
cena: **409,00 €**



Komora za
dekristalizacijo medu
cena: **1.100 €**



-15%
Panj american
langstroth barvan
cena: **63,32 €**



-15%
Trietažni panj AŽ 10 satni
standard s kontrolo varoe,
cena: **152,15 €**



-10%
Panj AŽ 10 satni
standard s kontrolo varoe
cena: **103,50 €**



Pogače in BIO sladkor
za krmljenje čebel -
ugodno

*vse cene vsebujejo DDV

Ostalo čebelarstvo opremo si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si

Belokranjski hram d.o.o., Ulica Staneta Rozmana 16, 8340 Črnomelj, M: +386 40 745 750, +386 40 748 588, +386 31 695 485

Delovni čas trgovina Črnomelj: pon-pet 09:00-13:00 in 16:00-19:00, sob 08:00-12:00

Ulica Nikola Tesla 19, 1230 Domžale, M: +386 40 269 870

Delovni čas trgovina Domžale: pon: 9-16, tor: 9-16, sre: 9-17, čet: 9-16, pet: 9-16, sob: 8-12

www.belokranjski-hram.si, facebook-belokranjski hram, E: info.belokranjski-hram@t-2.si

Doživite POREKLO



SLOVENSKI MED

z zaščiteno
geografsko označbo



KOČEVSKI GOZDNI MED

z zaščiteno
označbo porekla



KRAŠKI MED

z zaščiteno
označbo porekla

Vsebina tega promocijskega oglasa predstavlja le stališča avtorja in je v njegovi izključni odgovornosti. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za uporabo informacij, ki jih vsebuje to gradivo.